

גליון
מונרך
לכבוד
חג הפסח

גליון

אהלך באמיתך

דברי תורה

שיעורים

שיחות

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

כו

חודש ניסן תשפ"ה

מכון הוצאת ספרי

מבשרות ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

גליון אהלך באמתך

גליון כו - חודש ניסן תשפ"ה

יצא לאור ע"י

מכון הוצאת ספרי אלעסק

כל הזכויות שמורות

Copyright 2025 ©

להשיג

בבית מדרשינו קהל לב שמח אלעסק

203 Ave. F Brooklyn NY 11218

גם אפשר לשלוח בקשה ל:

dtalesk@gmail.com

להערות והארות או ליטול חלק בהוצאות הגליון

אפשר לפנות להמכון

347-450-8173

השיעורי חובת הלבבות מתקיים בכל יום א' בבוקר

בשעה 10:30 בחדר אהל חוה בבית מדרשינו

בשעת השיעור אפשר לשמוע בהאקאפ 1667-313-605 נומער 6 ולאחר השיעור 1-1-1

וכן אפשר לשמוע כל שיעורים משער הבטחון על 1-1-2

- תובן הגליון -

| גליון כו - חודש ניסן תשפ"ה |

שיעורים בספר חובת הלבבות, שער הבטחון
אני מאמין שהבורא ית"ש גומל טוב לשומרי מצוותיו, ומעניש לעוברי מצוותיו

ג..... לשון החובת הלבבות.....

לשיעור נ"א - נ"ב

ה..... שיעור נ"א - יום א' פר' שלח תשפ"ד.....

שכל דברי הנביאים אמת • שליח עושה שליחותו • למען לא נגע לריק • חנוך לגער על פי דרכו •
אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה • כי טוב ה' לעולם חסדו • זכר צדיק לברכה

יב..... שיעור נ"ב - יום א' פר' חקת תשפ"ד.....

ואין אתה יודע מתן שכרה של מצוות • כי אתה תשלם לאיש כמעשהו • ומצדיקי הרבים ככוכבים •
אין אנחנו מספיקים להודות לך • יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז • חשיבות העבודה
בזמנינו • וברך את לחמך ואת מימך

דברי תורה

יז..... פרשת מצודע - הגדול תשפ"ד.....

המקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה • טעם קריאת שם שבת הגדול • אין מהירת
הגאולה טובה לישראל אלא אם היא ע"י הקב"ה • בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל

כא..... של"ס שבת חוה"מ פסח תשפ"ד.....

המן הרשע ידע ענין ונשלמה פרים שפתינו • כשנאנס האדם מלקיים מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו
קיימו בכל פרטיה ודקדוקיה • מצות ספירת העומר בזמנינו מעורר השתוקקות לקיימו בשלימות •
ע"י יראה זוכים לאהבה • טעם קריאת שיר השירים בפסח

כד..... עריכת השלחן שביעי של פסח תשפ"ד.....

גאולת מצרים היתה גאולת הגוף וגאולת הנפש • גאולת הגוף היה ביום ראשון של פסח וגאולת הנפש
היה כבר בערב פסח • טהרתן של ישראל לא נגמרה עד שנתבטלה קליפת מצרים בטבעם בים סוף
• אף שהנשים לא היו בכלל שעבוד הגוף מ"מ היו בכלל שעבוד הנפש • הבקיעת ים סוף נפתח
השער להינצל מכל הצרות עד עולם

נעילת חג הפסח תשפ"ד..... **בח**
טעם קריאת היום 'אחרון של פסח' • מן הניסים הגדולים האדם מודה בניסים הנסתרים • משל למה
הדבר דומה • חכם מה הוא אומר • יציאת מצרים טפל ושעבוד מלכויות עיקר • חג האמונה

המאורות הגדולים

לחג הפסח

לב שמוח לחג הפסח..... **לג**
טעם שמטבילין ברפס במי מלח • כוונות סיפור יציאת מצרים • שמירת הדיבור ומחשבה – יסוד
צדיק • ע"י ההילול נבנע הכן הרשע • גודל השירה – ישיר לעתיד • השתתפות הנשמות בשאומרים
השירה • הקב"ה כביכול אמר עמהם שירה

מוגזי המלך לפסח - תורות סיפורים ועובדות

שסיפר כ"ק הגה"ק גאב"ד מעלבאדן זצ"ל..... **לט**
היראה היא הכנה להיות בלי מקבל – מהו ההכנה הראוי' • ביטל הרעת לחכמים • שידוך מהלב
שמח בעת מים שלנו • בעקישטע לבן בבעלזא • השתוקקות הלב שמח להקריב הקרבן פסח •
ישועה חוץ לטבע ע"י המעש"ט • צריכין להתפלל על הגאולה • טעות בהכרה הליטא

ויהיו ימי יצחק

סיפורים ועובדות על כ"ק מרן רבינו זצוקללה"ה

דברי הספד מאת כ"ק אדמו"ר מהאדדענקא..... **מז**
בעת משא הלוי בבית מדרשו

מבית הוראה

שאלות ותשובות בהלכות השיבחות..... **מח**

לשון החובת הלבבות

לשיעור ז"א – ז"ב

שער הבטחון – פרק ד'

פרק ד' – ומהם שגמול העולם הבא וענשו היה מקובל אצל עמי הארץ מהנביאים, ומושכל אצל החכמים, והניחו לזכרו בספר, כמו שהניחו לזכור הרבה מפירוש המצוות והחובות מפני שסמכו על הקבלה.

ומהם, שהעם היו מן הסכלות ומיעוט החכמה בענין שאיננו נעלם, ממה שכתוב בתורה, ונהג הבורא עמהם מנהג האב החומל על בנו הקטן, כשהוא רוצה ליסרו בנחת ולאט, כמו שכתוב (כושע יב, ה): כי נער ישראל ואהבהו.

והאב כשרוצה ללמד את בנו בנערותו החכמות אשר יעלה בהם אל המעלות העליונות, אשר לא יבינם הנער בעת ההוא, אלו היה מפיס אותו עליהן ואומר לו סבול יגיעות המוסר והלימוד בעבור שתעלה בהם אל המעלות החמודות, לא היה סובל את זה ולא שומע אליו מפני שאין מבין אותו.

וכאשר ייעדהו על זה במה שהוא ערב לו מיד, ממאכל ומשתה ומלבוש נאה ומרכבת נאה והדומה לזה, ויועידהו במה שיצער אותו מיד מערב ועירם ומלקות והדומה להם, וישב דעתו על שיבטיח עליו מן הראיות המרגשות והעדרות הגלויות האמיתיות, יקל עליו לסבול יגיעת המוסר ולשאת טרחו. וכאשר יגיע לימי הבחרות ויחזק שכלו, יבין הענין המכון אליו במוסרו ויכון אליו, ותמעט בעיניו הערבות אשר היה רץ אליה בתחילת עניניו והיה זה לחמלה עליו.

וכן הבורא יתברך יחל עמו והפחידם בגמול ועונש ממחרים, מפני שידע כי העם כאשר יתקנו לעבודה תגל מעליהם סכלותם בגמול העולם וענשו, ויכוננו בעבודה אלו, ויתנהגו בה עדיו. וכן נאמר בכל מה שבספרים מהגשמת הבורא יתברך.

ומהם, שגמול העולם הבא אין אדם ראוי לו במעשהו הטוב בלבד, אך יהיה ראוי מן האלוקים בשני דברים אחר המעשה הטוב, האחד שיורה בני האדם עבודת הבורא יתעלה וינהיגם לעשות הטוב, כמו שכתוב (דניאל יב, ג): ומצדיקי הרבים ככובים לעולם ועד. ואמר (משלי כד, כב): ולמוכיחים ינעם ועליהם תבוא ברכת טוב. וכאשר יתקבץ למשתדל גמול הצדקתו אל גמול צדקתו וגמול אמונת לבו וסבלו יהיה ראוי לגמול

העולם הבא אצל הבורא. והשני חסד מאלוקים ונדבה טובה, כמו שכתוב (תהלים סג, יג):
ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו.

והעילה בזה, כי אם היה מעשה האדם כחול חים במספר, לא יהיה שקול בטובה אחת מן
הטובות הבורא יתברך עליו בעולם הזה, כל שכן אם יהיה לו חטא. ואם ידקדק
הבורא עם האדם בתביעת הודאת הטובה, יהיה כל מעשהו נבחר ונשקע בקמנה שבטובות
הבורא עליו. ומה שיחיה מנגמול הבורא לו על מעשהו הוא מחסד הבורא עליו.

אך העונש בשני עולמים הוא באמת וברין וחוב שחייב בו האדם, אלא שחסד הבורא
יתגבר עלינו בשני עולמים, כמו שכתוב (תהלים סג, יג): ולך ה' חסד. (שם עח, לח): והוא
רחום יכפר עון וגו'.

חובת הלבבות שער הבטחון

שיעור נ"א - יום א' פר' שלח תשפ"ד

אני מאמין שהבורא ית"ש נמל טוב לשומרי מצוותיו, ומעניש לעוברי מצוותיו

בתוכן:

שכל דברי הנביאים אמת • שליח עושה שליחותו • למען לא ניגע לריק • חנוך לער על פי דרכו • אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה • כי טוב ה' לעולם חסדו • זכר צדיק לברכה

וגם הטעו אותם באומדם שהם עולים כסדר בעולם הבא ורואים שם עתידות וכדו' עפ"ל. וכל זה נובע ממה שהיה דבר פשוט ומסודר בפי כל שיש מושג של עולם הבא, וכדברי המחבר: שגמול העולם הבא ועונשו היה מקובל אצל עמי הארץ מפי הנביאים.

ונקודת הטעם שמבאר המחבר למה לא הזכירו ענין השכר והעונש בפירוש הוא, מפני שסמכו עצמן אקבלה שהיה דבר פשוט ומקובל בפי כל, ובעיקר שענין השכר והעונש הוא דבר מובן על פי השכל, ע"כ הניחו מלהזכירו.

שליח עושה שליחותו

בפרשתינו פרשת שלח לומדים פרשת המרגלים, אשר אין אתנו יודע עד מה להשיג ענין החטא הזה, אבל בספרי הקודש למדו לקח מוסר

שכל דברי הנביאים אמת

פרק ד' - וזל"ק: ומהם סיבה נוספת למה התורה אינה מספרת לנו את השכר והעונש בפירוש, שגמול העולם הבא וענשו היה מקובל אצל עמי הארץ מהנביאים – המושג של שכר ועונש בעולם הבא היה מקובל אפילו אצל אנשים פשוטים בקבלה איש מפי איש עד לנביאים, ומושכל אצל החכמים, והניחו לזכרו בספר – לכן הניחו מלהזכירו בפירוש בתנ"ך, כמו שהניחו לזכור הרבה מפירוש המצוות והחובות מפני שסמכו על הקבלה.

ובאמת מצינו שגם האומות העולם באמונתם הכוזבות נטלו המושג הזה של עולם הבא, שהגלחים ודומיהם ימ"ש היו מבטיחים להאנשים שלהם 'עולם הבא' אם ילכו בדרכם המקולקלות,

במדרש (טז, א) שליחי מצוה יותר מגוף קיום המצוה, כי הרצון וההכנה והתשוקה לקיים המצוה הוא העיקר, ועל ידי זה מצליח בשליחותו כנ"ל על ידי שנותן נפשו כנ"ל. ודברי תורה הם לדורות, שכשמפשיט אדם עצמו מגשמויות וחפץ למצוא כבוד ה' בכל דבר, יוכל לתור ולחפש ולמצוא הארה הגוזה בכל מקום. עיי"ש.

למען לא ניגע לריק

משל נפלא איתא על זה בשם הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפסא זי"ע (ילקוט אוהב ישראל, פרשת עקב): מעשה באחד מחוסר פרנסה ל"ע, והיה לו בושה לילך ולקבץ במקומו שיתנו לו צדקה, עד שהוכרח לעזוב ביתו ומקומו לילך למקומות שאין מכירין אותו, והלך ממקום למקום כמה וכמה שנים עד שבא למקום החיילה אשר שם הזהב, כי שם הרים גדולים ומחצב הזהב וכל אבן יקרה נמצא שם, ובמדינה זו מונחים אבנים טובות הפקר בשווקים וברחובות כמו שמונחים הפקר במדינתנו אבנים פשוטים, ולכל אבן יקרה משם אפילו הקטנה שבקטנים מהם אין לה שיעור וערך כמה שוה במדינתנו, אבל האיש הזה לא שם על לבו ולא הבין איכותם עד היכן הם יקרים, כי עלה בדעתו שהם אבנים פשוטים, רק ממה שראה קצת שנוי במראיתם מהאבנים שבמקומו הוטב בעיניו ולקח אמתחת קטן ושם מעט אבנים קטנים באמתחתו, כי היה בדעתו לשוב לביתו למקומו, ועכ"פ לא ישוב אליהם ריקם. וגם במדינה זו המוכרת אשר שם האבנים הטובות עושים להבגדים כפתורים מהאבנים הטובות היקרים שבהם, וגם האיש הזה כאשר נתעכב שם זמן רב עשה לו שם ג"כ בגד א' ועשו לו ג"כ בגד עם כפתורים ההם.

כשחזר הלה לביתו הלך ממקום למקום עד שישבו לביתו תעה על הדרך איזה ימים ולא היה לו מה לאכול, ופגע באחד שהיה לו שק גדול

לכל אדם שיזכור לקיים שליחותו אשר בעבורו נשתלח בעולם הזה, ולא יטעה בעצת יצרו הרע שרוצה להטעותו בעצת מרגלים. וכן במדרש רבה איתא (ריש פר' שלח), וז"ל: אין לך חביב לפני הקב"ה כשליח המשתלח לעשות מצוה, ונותן נפשו לקיים שליחותו. ע"כ. ואם האדם מקיים את שליחותו כדבעי, אזי אינו מגיע לבכות בכי' של חנם לדורות כמו שהיה אצל המרגלים.

בספה"ק שפת אמת (פר' שלח שנת תרל"ב) מביא בשם: אא"ז מו"ר בעל חידושי הרי"ם זצ"ל, שפירוש דברי המדרש הנ"ל על זה הדרך, ומבאר מהו במעלת האיש הלזה ש'נותן נפשו' לעשות שליחותו. דהנה כולנו שלוחי מצוה שנשתלחו מה' יתברך בעולם הזה לקיים מצותיו, ובדאי לא היה אפשרות להמשיך קדושת ה' יתברך בעולם הזה רק על ידי בני ישראל בעבודתם, והיתה העצה שיוכלו להתקיים בעולם הזה בקדושה על ידי המצות, כדכתיב (ותהלים מג, ג): שלח אורך ואמתך כו'. דהנה בכל דבר יש קדושה כדכתיב (שם קמה, יד): מלכותך מלכות כל עולמים. נמצא כל הנעשה הוא רצון עליון בלבד, רק שנסתר בעולם הזה. והמצות נקראין נרות שמאירין בכח התורה לכל המעשים, כי אין לך מעשה שאין בה מצוה, ורק קודם כל דבר צריך האדם ליתן נפשו בשליחותו, והיינו שיאסוף כל רצונות שלו לבטלם רק לקיים רצון עליון, ועל ידי זה מצליח בשליחותו ועושה המצוה כתיקונה, ואף במעשה גשמי על ידי ישוב הדעת שמברר אצלו וחפץ באמת שיתקיים רצון העליון שיש בזה יוכל להנצל.

זה היה העצה במרגלים שאמרו בני ישראל (דברים א, כב): נשלחה כו' לפנינו. וצוה ה' יתברך שיהיה מצוה, ועל ידי זה יוכלו להנצל... אך שהיו צריכין לידע כי אין השליחות כדי שיעשו רצונם להבחין טוב הארץ, רק היו צריכין לבטל רצונם לרצון ה' יתברך ששלח אותם, וזהו שמשבח

וכל מצוה ממצוות התורה ודרכן אין לה שיעור וערך בגודל שכרה, כדכתיב (משלי ג, טו): יקרה היא מפנינים וכל חפצך לא ישוו בה. ועל זה אמרו חז"ל (קדושין לט:): שכר מצוה בהאי עלמא ליכא. הפירוש שאין בנמצא בכל העולם הזה לשלם שכר בעד מצוה אחת, והחכם עיניו בראשו שלא לאבד זמנו לבטלה, רק לרכוש לעצמו תורה ומצוות ומעשים טובים כל ימי חייו, ואפילו במשא ומתן הוא עושה לקיום התורה והמצוות בכל דרכי דעה, אבל הכסיל בחשך הולך ומאבד ימיו לבטלה, וכשחוזר לעולם העליון הוא מתמרמר על עצמו למה בלה ימיו בהבל וריק, על כן החכם ישיביל בדעת להכין עצמו אבנים טובים ומרגליות, שהם המצוות ומעשים טובים, שאי אפשר לערוך את ערכם הראוי כנ"ל, והיה ביום ההוא יקבל שכרו הטוב כפי שראוי לו על מה שעשה שליחותו כדבעי כל ימיו.

חנוך לנער על פי דרכו

זל"ק: ומהם, שהעם היו מן הסכלות ומיעוט ההבנה בענין שאיננו נעלם, ממה שכתוב בתורה – כלל ישראל בשעת מתן תורה היו מחוסרי ההבנה כמו שכתוב (דברים כט, ג): ולא נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע עד היום הזה, על כן – ונהג הבורא עמהם מנהג האב החומל על בנו הקטן, כשהוא רוצה ליסרו בנחת ולאט – שכאשר הוא רוצה ליסרו ולחנכו על דרך הישר והטוב, הוא עושה כן בנחת ולאט, כך התנהג עמנו השי"ת בהיותנו במדבר – כמו שכתוב (ספ"ט י"א, ה): כי נער ישראל ואהבהו.

והאב כשרוצה ללמד את בנו בנערותו החכמות אשר יעלה בהם אל המעלות העליונות, אשר לא יבינם הנער בעת ההוא, אלו היה מפיס אותו עליהן ואומר

מלא לחם, רק שהיה ברמאות כי כל השק היה לחמים עפושים ואינם ראויים לכולם, רק על השק מלמעלה היה מכסה בלחמים יפים, ולא היה ניכר לחם העפושים, ואמר האיש שיתן לו לחם לאכול כי היה רעב ואמר לו מה נתן לי בעד כל השק לחם, אמר לו האיש אין לי כלום רק אבנים באמתחתך, וכן עשו שהאיש הריק לו מאמתחתו האבנים הטובות, והלה לקח בעדם השק עם לחם העפושים.

כשהגיע לביתו יצאו לקראתו בני ביתו וילדיו, והיה להם שמחה גדולה כי לא ראו אותו כל כך שנים, ודימו בנפשם כי בודאי הביא להם מתנות גדולות והון רב, וכאשר ראו אצלו השק עם לחם העפושים היה להם לצער גדול, וצעקו במד נפשם מה זה שהיית כך וכך שנים על הדרך והבאת לנו שק לחם עפושים שאיני ראי לכולם, אחר איזה ימים כאשר חפשו באמתחתו מצאו עוד אבן א' מהאבנים הטובות שלא הריק בטוב כאשר נתן האבנים בעד הלחם העפושים, וגם ראו עוד על הבגד שלו הכפתורים מהאבנים הטובות שעשה שם על הבגד, ולקחו בני ביתו האבן הטובה עם הבגד לשומו אצל סוחר גדול שמסחרו עם האבנים הטובים, ואמר להם שיתן בעדם עשרת אלפים אדומים, ושמחו כל ב"ב שמחה גדולה.

אבל האיש הזה התחיל לצעוק צעקה גדולה ותלש בשערו, והתמרמר בנפש מר: אוי לי ווי לי שהייתי במקום האבנים הטובים היקרים ההם, והייתי יכול ליקח כמה שהייתי רוצה, ולא ידעתי איך יקרים הם בכאן, ועוד הוספתי חטא על פשע שנתתי מעט האבנים הטובים שהיה באמתחתי בעד לחם העפושים שאין ראוי לכולם, ובכה מאד והיה לו לצער גדול רח"ל.

והנמשל מובן מאליו, דהנה הנשמה קודם שבאה לעולם הזה בהיותו עדיין בעולם העליון אוכלת נהמא דכסופא, ובאה לעוה"ז ללמוד תוה"ק ולעשות מצוות ומעש"ט שתהא אוכלת בשכרה,

הממהרים לבוא בעולם הזה, מפני שידע כי העם כאשר יתקנו לעבודה תגל מעליהם סכלותם בגמול העולם וענשו – שידע הקב"ה שאחר שידגלו עצמן לעבודת ה', יכירו מאליהם את הטעות הזה שהשכר והעונש בעולם הזה הוא העיקר, ויכונו בעבודה אלי, ויתנהגו בה עדי – ובמשך הזמן יחזרו לעבוד אותו לשמו ית', ובכוונה להתדבק בו ית"ש.

וכן נאמר בכל מה שבספרים מהגשמת הבורא יתברך – ובדרך זו נפרש גם את הפסוקים המיחסים לבורא יתברך דברים גשמיים, כגון וירא ה' (בראשית, ה), וירח ה' (בראשית, כא), וירד ה' (בראשית, יא, ה), וישמע ה' (במדבר, יא, א), אעפ"י שאין ליחס ח"ו לבורא ית' שום פעולה גשמית כלל, בכל זאת השתמשה התורה במושגים אלה הנהגים אצל בני אדם, כדי לתת להם בתחילת לימודם איזה השגה לפי קוצר הבנתם. ובעל השכל משתדל אח"כ להפשיט את המלים מגשמיותם, ומתעמק בהבנת הענין יותר ויותר, עד שעומד על הכוונה האמיתית כפי יכלתו והשגתו.

אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה

ובאמת ע"י שהאדם עובד את בוראו כדבעי הוא זוכה לחיי שלום ושלוח בהיותו בעולם הזה, כמסופר בספר דברי תורה להרה"ק בעל מנחת אלעזר ממנוקאטש זי"ע (מהדורא תניינא, ק"ב), ובעין זה היה מספר הרה"ק בעל חקל יצחק מספיקא זי"ע בשם הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זי"ע, וזה תוכן הסיפור:

ויגדלו הנערים והסכימו יעקב ועשו לחלוק ביניהם נחלת שני עולמות, יעקב לקח לחלקו את עולם הבא, ועשו לקח את עולם הזה. והנה יעקב איש תם יושב אהלים הקים ישיבה גדולה, ונתאספו

לו סבול יגיעות המוסר והלימוד בעבור שתעלה בהם אל המעלות החמודות, לא היה סבול את זה ולא שומע אליו מפני שאין מבין אותו. – כאשר האב רוצה ללמד את בנו איזה חכמה או הנהגה שהוא לתועלת בעבורו, שעל ידם יזכה להשיג מעלות חשובות בימי חייו, אזי אם הנער אינו מבין אותם בעת ההוא, לא יהי' לו לאביו שום תועלת לשכנע אותו אליהם בהכרח, כי בהיות ששכלו קטן מלהשיג לא ישמע אליו כלל, שהרי אינו מבין ערכם הרב של המעלות הטובות האלו שאביו מבטיח לו.

אך – וכאשר ייעדהו על זה במה שהוא ערב לו מיד, ממאכל ומשתה ומלבוש נאה ומרכבת נאה והדומה לזה – אם האב יפתה את בנו במה שיבטיח לו איזה דבר שהוא ערב אליו, ויועידהו במה שיצער אותו מיד מערב ועירם ומלקות והדומה להם – ובאותו שעה הוא מאיים עליו עם אזהרות ועונשים, וישב דעתו על שיבטיח עליו מן הראיות המרגשות והעדיות הגלויות האמיתיות שהבן סומך עליהן, יקל עליו לסבול יגיעת המוסר ולשאת טרחו. וכאשר יגיע לימי הבחירות ויחזק שכלו, יבין הענין המכון אליו במוסרו ויכון אליו, ותמעט בעיניו הערבות אשר היה רץ אליה בתחילת עניניו והיה זה לחמלה עליו – וכאשר יגיע הבן לימי הבחירות ושכלו מתבגר, אז הוא יבין את המטרה שההדרכה מכוננת אליה, ולא יהיה כבר ערך בעיניו לערבות שהיה רץ אליה בתחילת למודו, ויבין שזה שאביו הבטיח לו אז ערבות חסרת ערך זו, היה מפני שריחם עליו.

וכן הבורא יתברך יחל עמו והפחידם בגמול ועונש ממהרים – היות שכלל ישראל בעת ההוא היו מחוסרי הבנה, והיה להם שכל מצומצמת, על כן הפחידם השי"ת בגמול ועונש

ויהי כעבור שעה או שעותיים שבו לעשו כוחותיו, ונכנס לביהמ"ד לראות מעשי אחיו, וראה והנה ישיבה גדולה ובו יושבים מאות תלמידים ושותים בצמא את דברי ראש הישיבה אשר דורש שיעור עמוק, ואחז אז באמצע התוס' בסוגיא ד'היתה לה שער הכשור' שבמס' בבא קמא פרק מרובה (עו.) שיש בו שורה אחת גמרא ועמוד שלם תוספות, וימתן עשו עד אחר השיעור.

ויהי כאשר הושיט לו יעקב את ידו לשלום אחר השיעור ויפתח עשו את פיו בטענות ותביעות: הלא הסכמנו בינינו שאותה תיקח עולם הבא ואני אקח עולם הבא ואני אקח העולם הזה, והנה אני, עולם הבא בודאי שאין לי, ואילו היה לי לפחות עולם הזה כי עתה החרשתי, אך דא עקא שאף עולם הזה אין לי כי אני צריך לנדוד ולנסוע בעגלתי מיערות ומדבריות ומקומות סכנה לצוד חיות, ופעמים רבות אני בא לידי סכנת מות, והנה אנכי הולך למות מרעב ומצמא קור וחום, והנה אתה לקחת לך במרמה את עולם הזה, אתה יושב לך בבנין גדול עם תלמידים מקשיבים לקולך משתשעים בריחא דאורייתא, וכל הגה היוצא מפך יעשה, והבית חם בימות הגשמים ומצונן בימות החמה, ויש כאן לאכול ולשתות בהרחבה לא תחסר כל בה ואיה היושר?

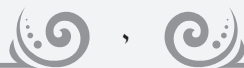
ויען יעקב ויאמר לעשו: שמעני, צודק הנה בכל טענותיך, לו יהיה כדברך בא, ונתחלף בינינו אתה תתן לי את סוסך ועגלתך, ואני מוסר לך ברגע זה את הנהגת הישיבה עם כל התלמידים. ויקח יעקב את הסוס והעגלה ויסע משם, והשאיר את הישיבה ביד עשו, ויהי ממחרת המתינו התלמידים שיבא עשו וימשיך את השיעור בתוס' ה"ל, אך עשו השתמט בתאונות שונות, יומא קמא לא אמר להו ולא מידי משום חולשא דאורחא, וביום השני טען שעדיין צריך להכין לעצמו השיעור, וכן ביום

סביבו עדרים עדרים תלמידים מקשיבים לקולו, ויעקב אבינו היה ראש הישיבה ולמד עמהם תורה, ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה נסע בסוס ועגלה מיער למדבר, וקשתו דרוכה במתניו לצוד ציד להביא חיות בהמות ועופות.

ויהי היום ועשו נסע ביער לצוד ציד ותסטה עגלתו מדרך המלך והלך ותעה בין עצי היער ולא היה יכול למצוא דרכו, והיה אז ימות החורף והשלג והכפור כיסה את פני הארץ, וילך עשו ויתעה שלשת ימים, וגם אכלו וציידו אשר לקח עמו כלה ונגמר, ויהי עשו עיף וצמא ורעב ושיניו דא לדא נקשן מן הקור והכפור.

ויהי ביום השלישי לעת ערב ויהי השמש באה ועלטה היה, ויטפס עשו על עץ גבוה לראות אם יראה ממרחק איזה מקום ישוב, והנה נראה לו איזה אור מתנצנץ מרחוק, וישמח עשו בלבו כי מקום שיש בו אור הוא דאי מקום ישוב בני אדם, ויעל עשו על עגלתו וינהיג בעצלתיים את סוסו העיף והרעב וילך הלך ונסוע, ויבא עשו מן השדה והוא עיף ורעב וצמא ורועד מקור, עד אשר הגיע למקום האור, שהיתה בית מדרשו של יעקב אבינו.

ובהגיע עשו לשם וירא והנה בנין גדול ויפתח את הדלת בשארית כוחותיו, ונכנס לתוך ביהמ"ד המפואר באור גדול ומחומם בחום נעים, ומיד נפל ארצה בחולשת אוניו. וכאשר ראו בני הישיבה אדם נופל בשער הדלת מהרו ורצו אליו להקימו ולעוררו, וישאו אותו אל חדר אחד ויחמו לו חמין ונתנו לו לאכול ולשתות עד אשר שבה נפשו אליו קצת, ויהי אחר ששבה רוחו אליו, שאלו אותו התלמידים מה שמו, ויגד להם כי הוא עשו - אחיו של ראש הישיבה, ויבואו ויגידו ליעקב שאחיו נמצא בישיבה, וצוה יעקב אבינו שיתנו לו כל חפצו מאכל ומשתה וכסות נקיה ומטה מוצעת.

כי טוב ה' לעולם חסדו

אתמול קראנו בפרשת בהעלותך הפרשה של המתאוננים, והגם שאין אתנו יודע עד מה להשיג אפס קצהו של ה'חטאים' של הדור המדבר, דור מקבלי התורה, מכל מקום עלינו ליקח לקח מוסר בכל עניינינו לדעת כיצד לקבל כל מה דעביד רחמנא בשמחה ובטוב לב.

מעשה נפלא אירע במוצאי ראש השנה העעל"ט בארץ ישראל, שממנו ניקח להשכיל כיצד לקבל כל המקרים באהבה, ולהכיר בכל הטוב שהשי"ת עושה עמנו בכל עת. דהנה היום טוב ראש השנה הוא זמן קהילה לכל, בעת שהרבה חסידים הולכים לערוך את הרגל אצל רבם, וכן היה בבני ברק שנתאספו ציבור גדול חסידים לראש השנה. ויהי במוצאי יו"ט נאספו הרבה בני אדם שמגורם הוא בירושלים אצל הבאס סטאפ לנסוע עם הבאס לחזור לביתם.

ויהי בעבור שעה ארוכה ולא הגיע הבאס, וכבר נתיישבו כמה מהם להמתין על הבאס של היום המחר, הגיע באס אחד שהיה כתוב עליו שהוא נוסע ל'רחובות', אבל כשנעצר הבאס ביקשו מהמנהיג שיעשה עמהם חסד וינהיגם לירושלים, ואחרי הפצרות רבות נענה לבקשתם, ונסע עם כל הקהל לירושלים, וכל הציבור שעל הבאס בירכו אותו עם ברכות לרוב על הטובה הגדולה שעשה עמהם.

כשהגיעו למחוז חפצם ניגש אחד מן האנשים אל המנהיג, ושאל אותו: הלא כל באס יש לו חשבון מיוחד לאן שהוא צריך לנסוע, וכיצד לא יראת להחליף את הנסיעה לירושלים. השיב לו המנהיג: אספר לך דברים כהווייתן, בין ראשי הבאס קאמפעני ידעו מזה שהבאס שהיה צריך לנסוע לירושלים לא הגיע, ושנאשים הרבה ממתינים עליו, ושאלו מי שרוצה ליקח הנסיעה הזו, אבל

השלישי וכו', ובינתיים הניח את עצמו להשתמש על ידי התלמידים שיביאו לו כל מעדנים ואוכל.

ויהי כי עברו כמה ימים, והבינו התלמידים שעשו אינו יכול לומר שיעור לפניהם ולכן משתמט באמתלאות שונות, התחילו התלמידים לעזוב את הישיבה אחד אחד מדלת צדדית כדי שלא יבחין עשו, וימצאו את יעקב בעיר הסמוכה יושב בביהמ"ד ולומד, ונתקלטו שוב סביבו לשמוע לקח מפיו. ונמנו התלמידים וגמרו בינם לבין עצמם לעזוב את עשו, ומידי יום ביומו נתרקן הבנין יותר ויותר עד שאחר כמה ימים לא נשאר בו עד אחד, וכיון שלא היו שם התלמידים הפסיקו להאיר ולחמם המקום, וגם אוכל ומשקה לא ניתן עוד, ויותר שוב עשו לבדו בבנין הישיבה רעב וצמא ודועד מקור, ויחשוב בלבו עשו בלבו הלא טוב היה לי יותר בעת שרכבתי על הסוס ועגלתי לצוד ציד להביא, ויחפון להחליף שוב עם יעקב ויצא עשו מן הבנין סר וזעף ברעב ובצמא ובחוסר כל, עד שמצא את בית מדרשו של יעקב.

ויהי בבואו שמה נגש עשו אל יעקב ואמר לו אל נא תהי מריבה בינינו כי אנשים אחים אנחנו, הנני רוצה לחזור מן המקח תן לי הסוס והעגלה, והישיבה קח לך, ויען יעקב לעשו אך בזאת אני נאות לך להחזיק את הישיבה אם תשאיר אצלי את סוסך ועגלתך אשר נתתי לי, כי את הנעשה אין להשיב, וישאיר עשו שם את הסוס והעגלה וילך משם ריקם.

כן היה הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב ז"ע מספר, ובדאי דבריו עמוקים וגניזין טמירין ואיש תבונוט ידלנה, אבל מה שיש לנו ללמוד מזה עם קט שכלנו, שעל ידי שהאדם מכונן עצמו כראוי להעולם הבא, ומנצל את הזמן בהיותו בעולם הזה לרכוש לעצמו מצוות ומעשים טובים, ולקיים את שליחותו שבעבודו נשלח לעולם הזה, אזי זוכה לנחלת שני עולמות, העולם הזה והעולם הבא.

זכר צדיק לברכה

עומדים שעות אחדים אחרי פטירת הגה"ק רבי משה וואלפסאן זצ"ל, שנסתלק לשמי מרום לדאבון לב כל ידידיו ומכיריו, ושל כל כלל ישראל. רבי משה היה יחיד בדורו ממש, שכל שאיפתו היה לקרב נשמות ישראל לאביהם שבשמים לשם שמים ממש, ולא משום סיבה ופניות אחרות, והיה מופשט מכל מיני פאליטיק והבלי העולם. ונתן לב לדעת בהרבה בני אדם לעבוד את ה' בהבנה עמוקה, והכל בדרך החסידות המסורה לנו מרבותינו הק'.

מי שזכה לטעום מנועם אמרותיו יעיד שכל דבריו היו בהבנה ובעמקות יתירה, ודומים באיזה בחינה להחובת הלכבות, שהיה מפרט כל ענין על אופניו להשכיל את האדם שיבין איזהו הדרך הנכונה שיבור לו בעבודת בוראו. ויהי רצון שזכותו יגן בעד כל תלמידיו ובעד כל ישראל להתברך בכל מילי דמיטב.

לא היה שום אחד שרצה לקבל הנסיעה, להיות שידעו שמשפחות שלימות ממתנים על הבאס זה שעה ארוכה כל כך, ובודאי כשיגיע לשם יכעסו עליו על איחורו, על כן לא רצה שום אחד לקבל את הנסיעה. עד שהחלטתי לקבל את הנסיעה, אבל בכדי שלא יכעסו עלי על כן כתבתי על הבאס שאני נוסע ל'רחובות', וידעתי שתפצרו בי לנסוע לירושלים, ובכן תברכו אותי ותכירו לי טובה על טרחתי.

והלימוד שעלינו ללמוד מזה, שהרבה פעמים האדם מתרעם ומתאונן על המקרים שקורים אליו, וכל זה נובע מחסרון אמונה ובטחון בהש"ת, שאינו מכיר בטוב שעושה הש"ת עמו בכל עת ובכל רגע, כי כאשר ידע האדם שמצדו אינו מגיע לו כלום, וכל מה שמקבל מהש"ת הוא ברחמיו ובטובו הגדול, אזי לא יתרעם על שום דבר, אלא אדרבה יכיר את הטוב שהש"ת עושה עמו בכל עת ובכל שעה, ויקבל הכל באהבה ובשמחה.

שיעור נ"ב - יום א' פר' חקת תשפ"ד

בתוכן:

ואין אתה יודע מתן שכרה של מצוות • כי אתה תשלם לאיש כמעשהו • ומצדיק הרבים ככוכבים • אין אנחנו מספיקים להודות לך • יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז • חשיבות העבודה בזמנינו • וברך את לחמך ואת מימך

ואין אתה יודע מתן שכרה של מצוות

חשובות למעלה, לכן גם אצלו אין המצוות חשובות, וממילא אינו עושה אותן בחשק ובהתלהבות כי הרי חושב שבין כך אינם שלימים, אבל כל זה הוא עצת היצה"ר, דבאמת כל מצוה ומצוה שאדם עושה בכוונה פשוטה שעושה מצוה זו משום שכן צוה לו הבורא יתברך, מצוה עם כוונה זו חשוב ויקר מאד מאד בשמים, וצריך האדם להחשיב כל מצוה ומצוה שעושה כספיר ויהלום, וכמו שכתב האור החיים הק' בפרשת בחוקתי (טו, ד), וז"ל: כי בודאי אם ישיג אדם חלק אחד בעריבות ידידות נעימות מתיקות ענף מענפי אור עליון, יבז בלבו היות בעולם הזה מלך המלכים בערך קיום מצוה אחת. עיי"ש.

בספר דרך מצותיך להרה"ק הצמח צדק זצ"ל (מצות פריה ורביה) כתב באריכות ביאור המצוה ע"פ קבלה וחסידות, ואחר כל האריכות מסיים, וז"ל: ואמנם באמת עיקר מ"ש רז"ל מצות צריכות כוונה (ברכות יג.) היינו לכוון שכך ציוהו בורא עולם, וידע שמקיים כמעשה זו מצותו ורצונו העליון ב"ה, אשר רצון זה הוא מקור החיים והוא אין סוף, הגם שאינו יודע מהו המכוון, זה כי לא מחשבותי מחשבותיכם וכו', וידע שהעיקר הוא קיום רצונו יתברך שבו כמסו טעמו וחכמתו יתברך וישמח יגל מזה כעל כל הון. עיי"ש.

עומדים בדברי המחבר שעוסק לבאר למה לא נתבאר בתורה ענין השכר והעונש בעולם הבא בפירושו. והנה בפרשתינו פרשת חקת נתבאר ענין זה היטב, שהתורה ציוה לנו מצוות פרה אדומה בתורה 'חוק', והיינו שיש לקיימה גם מבלי הבנה בעומק כוונתה, וגם אם אין מקבלים עליה שום שכר וגמול בשביל קיומה.

ונעתיק דברי האור החיים הקדוש זי"ע, שכותב לבאר למה נקרא מצוה זו חקה: ובדרך רמז ירצה באומרו (במדבר יט, ב): חקת התורה, שאם יקיימו מצוה זו, הגם היותה חוקה בלא טעם, מעלה עליהם הכתוב כאילו קיימו התורה אשר צוה ה' לאמר, כי קיום המצוה בלא טעם יגיד הצדקת האמונה והסכמת הנפש לקיים כל מצוות הבורא, וזה לך האות כי לטעם זה רצה ה' שתתמסר להם המצוה בדרך חקה. ע"כ.

דהיינו שאל יתעצב אדם בחושבו שהמצוות שעושה אינם חשובים לפני הקב"ה כיון שאינו יודע לכוון הכוונות והסודות והשמות הק' שיש בכל מצוה ומצוה, ומכיון שחושב שאין המצוות שעושה

האחד שיורה בני האדם עבודת הבורא יתעלה וינהיגם לעשות הטוב – הסיבה הראשונה הוא שבגללו הקב"ה משלם שכר, הוא אם האדם מלמד את דרכי ה' לאחרים, **כמו שכתוב** (דניאל יב, ג): **ומצדיקי הרבים ככובים לעולם ועד**. ואמר (משלי כד, ככ): **ולמוכיחים ינעם ועליהם תבוא ברכת טוב**. וכאשר יתקבץ למשתדל גמול הצדקתו אל גמול צדקתו וגמול אמונת לבו וסבלו יהיה ראוי לגמול העולם הבא **אצל הבורא** – וכאשר מצטרף לעובד ה' הזכות שגם לאחרים להיות צדיקים, אל הזכות מה שהוא עצמו צדיק, ואל זכות אמונת לבו הטהורה ואל זכות הסבל שהיה לו בגלל צדקותו, אז הוא נעשה ראוי אצל הבורא לקבל את שכר העולם הבא.

והשני חסד מאלוקים ונדבה טובה, כמו שכתוב (תהלים סג, יג): **ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו**.

ומצדיקי הרבים ככוכבים

המחבר מזכיר בדבריו הפסוק 'ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד', וכשמזכירים פסוק זה עולה מיד על הדעת הרה"ק רבי שרגא האגער מקאסוב זי"ע שנסתלק לשמי מרום זה זמן לא כביר, שהוא היה בגדר זו של 'מצדיקי הרבים' באופן נפלא מאוד, ביודעים ובלא יודעים. והוא היה ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, הן מה שהיה נוגע להרבים, והן מה שהיה נוגע ליחידים, לכל ענין היה מוסר נפשו לעזור בני אדם בכל יכלתו במסירת נפש ממש, כמו שאמר פעם על עצמו שמרגיש שהוא ה'סענעטעישאן' של העיר, שהוא עוסק בכל עניני הכלל והפרט ואפילו כשהם בבחינת אשפה...

יש לי קרוב משפחה בארץ ישראל, שהיה אומר לי בכל שנה בימות הקיץ כשהרה"ק מקאסוב ז"ל היה שוהה בארץ ישראל, שהוא רואה אותו

וב"כ בליקוטי תורה להרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל זי"ע בפרשת במדבר עה"פ (א, נד): **כאשר צוה ה' את משה בן עשו**. וז"ל: הנה כשאדם רוצה לעשות איזה מצוה בודאי אי אפשר לו לעשות המצוה בכל הכוונות והיחודים השייכים לאותה מצוה, אך כשאדם עושה בלי שום כוונה רק שעושה בסתם כי בן צוה ה', מסתמא נעשה בהמצוה כל הצורך, וזהו דרך הישר שידבק עצמו לאין סוף ברוך הוא בעשיית המצוה, ויבקש מהקב"ה שיעשה כל הצורך בכוונת מצוה זו, וזהו ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה בן עשו, ר"ל שהם עשו המצוה בכוונה זו כאשר צוה ה' את משה, ר"ל כי בן צוה ה' את משה, ובוודאי יש בהציווי דברים נעלמים, אך אנו עושים מה שמוטל עלינו לעשות, ואמר הכתוב 'כן עשו' שבאמת בעשייתן בכוונה זו גרמו שעשו כמו כן כל הסודות של ציווי ה' את משה כי בן גרמו בעשייתן. עיי"ש.

וזהו ענין מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, כדמתאמרא משמי' דהרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע, כי הרצון של האדם הוא בודאי לקיים רצון השי"ת בשלימות, על כן הקב"ה מתחסד עם עמו ישראל להחשיב את הרצון כשלעצמו, ומשלם שכר על הרצון הטוב כאילו עשו המעשה ממש.

כי אתה תשלם לאיש כמעשהו

פרק ד' - וזל"ק: ומהם עוד טעם למה לא נתבאר בתורה שכר העולם הבא בפירוש, **שגמול העולם הבא אין אדם ראוי לו במעשהו הטוב בלבד, אך יהיה ראוי מן האלוקים בשני דברים אחר המעשה הטוב** – השכר שמשלם הקב"ה בשביל מעשים טובים, אינו רק בזכות המעשים ההם, אלא עליו להיות ראוי בשני דברים חוץ מן המעשה הרצוי.

אין אנחנו מספיקים להודות לך

וזל"ק: והעילה בזה – והטעם למה אין האדם זוכה להעולם הבא בשביל מעשיו הטובים בלבד, כי אם היה מעשה האדם כחול הים במספר, לא יהיה שקול בטובה אחת מן הטובות הבורא יתברך עליו בעולם הזה, כל שכן אם יהיה לו חטא – מפני שאף אם יהיו מעשיו הטובים של האדם רבים כחול הים, לא יהיו שקולים אפילו נגד טובה אחת שהבורא יתברך מיטיב לו בעולם הזה, וכל שכן שהדבר כך אם האדם חטא. ואם ידקדק הבורא עם האדם בתביעת הודאת הטובה, יהיה כל מעשהו נבחר ונשקע בקטנה שבטובות הבורא עליו, – ואלו היה הבורא יתברך דורש מהאדם בקפדנות שיודה הדבר כך בהתאם לטובות שקיבל, אז היו כל מעשיו אין ואפס לעמת הטובה הקטנה ביותר שהבורא מיטיב עמו, ולא היה האדם עם כל המעשים טובים שלו לא היה לו די סיפוקו לשלם על הטובות שהשי"ת עושה עמו בכל עת ובכל שעה. ע"כ ומה שיחיה מגמול הבורא לו על מעשהו הוא מחסד הבורא עליו.

אך העונש בשני עולמים הוא באמת וברדין וחוב שחייב בו האדם, אלא שחסד הבורא יתגבר עלינו בשני עולמים – הגם שהעונש בא על האדם מצד הדין, מכל מקום השי"ת מתחסד עם האדם לכפר לו על עוונותיו, כמו שכתוב (תהלים סג, יג): ולך ה' חסד. (שם עט, לח): והוא רחום יכפר עון וגו'.

יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז

מסופר על בת ישראל שיצאה לתרבות רעה רח"ל בארץ ישראל, וכאשר שאלו אותה למה אירע לה כן, אמרה שאביה היה עמל על פרנסתו,

יושב אצל הכותל ועובד את בוראו בכל לילה ולילה שעות ע"ג שעות בהעלם אחד, בדביקות והתרוממות נפלאה. וזכרוננו בשנת תשמ"ז כשהיה לומד בכולל טארטיקוב, היה מתפלל בדביקות נפלא, ועם אותם התנועות שראו אצלו באחרית ימיו. והכל היה בהסתר מבני אדם, בינו לבין קונו לעשות נחת רוח ליוצרו.

שמעתי מאת כ"ק אא"ז זצוק"ל שסיפר שפעם נסתלק בחור בישיבת חכמי לובלין, ואמר אז ראש הישיבה הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל על הבחור ששמו היה 'אפרים', המליץ עליו הפסוק (ירמיה לא, יט): הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים, כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד, על כן המו מעי לו וכו'. ופירוש שהכתוב מפרש למה הוא מצטער על פטירתו, מפני שנוטל בחשבונו מה ש'זכור אזכרנו עוד', היינו מה עוד שהיה אפשר לצאת ממנו אם היה מאריך ימיו על האדמה, אבל עכשיו שנסתלק לשמי מדרום בגיל צעיר כל כך הרי אבדה תקוותו מכל וכל.

ועל ענין זה יש להצטער על פטירת האי גברא גדול וקדוש, ובדאי שהדוד לא זכה שיאריך ימיו בטוב ובנעימים, להאיר את פני תבל באור תורתו, ולקרב לבבות ישראל לאביהם שבשמים.

ומה שטוגע לכולנו, הגם שלא כל אדם זוכה להיות מ'מצדיקי הרבים' באופן נפלא כזה, מכל מקום אפשר לכל אחד מאתנו להיות משפיע על הסביבה שלו, וזהו כשיתגהג כראוי, וכגון כשמתפלל בכוונה ועם ערליכקייט הרי הוא מעורר העומדים מסביבו להתפלל בכוונה כדבעי, כמו שניגש לי אחד אחר קבלת שבת בשבוע העבר, שהשכן שלו השפיע עליו בתפילתו בכוונה הראויה שגם הוא יתפלל כדבעי. כן אפשר לכל אדם בכל מצב שהוא להיות משפיע על האחרים.

ביקש יעקב אבינו לישב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף. ע"כ. הכוונה שרצה לקבל עליו באהבה כל יסורי העולם הזה מחמת תענוג עולם הבא, עד שקפץ עליו רוגזו של יוסף, היינו שהקב"ה אמר לו שאם ח"ו ימות אחד מבניו בחייו לא יהיה לו עולם הבא, לכן היה בדעתו שח"ו גם עולם הבא לא יהיה לו, ובזה אבד את העולם הזה שלו.

ובדברים האלה חיזקו את האשה הנ"ל, שגם אם יש להאדם כל תענוגי עולם הזה, מכל מקום אם יודע שלא יזכה לעולם הבא, אזי כל חייו נחשבים לו לבלום. והדברים עשו רושם לטובה, עד שחזרה בתשובה בשלימות.

חשיבות העבודה בזמנינו

מדי עמדינו בענין השכר והעונש לנחוצו לזכור חשיבות עבודת איש הישראלי בזמנינו אלה, כמו שסיפר פעם הגאון בעל החפץ חיים זצ"ל, שקודם מלחמת העולם הראשון פגע בהאופה של העיר, וכאשר שאל אותו על מצב הפרנסה, התמרמר הלה על העבודה הקשה שהוא עובד שעות רבות, ואינו מרויח די מחסורו בכבוד, ולא עוד אלא שהרבה מן הלחמים נשתיידים אחד חצי היום, ואז צריך הוא למוכרו בשביל חצי דמיו, והחפץ חיים בירכו בברכת כהן שיזכה לראות ברכה בפרי עמלו.

והי כאשר עברה ימים ושנים, ועת מלחמת העולם הראשון הגיע, פגש עוד הפעם בהאופה הנ"ל, וכאשר התעניין על מצב הפרנסה, השיב לו האופה בשמחה שב"ה הוא עושה פרנסה בהרחבה, והסביר לחפץ חיים שבעת מלחמה כל אחד שמח במה שמרויח כמוצא שלל רב, על כן מסתפק במה שמרויח שחשוב הוא אצלו הרבה.

או אז אמר החפץ חיים שממנו ילמוד כל איש הישראלי שחי בדורותינו אלה, ועובד את בוראו במסירת נפש, ולוחם עם היצר הקשה בכל עת, כמה שחשוב הוא העבודה אצל הבורא ית', כי

ולא היה להם בביתם לחם לאכול ובגד ללבוש, ובכל העת היה מתרעם על מדותיו יתברך, ונמצא שאין לו לא עולם הזה ולא עולם הבא, על כן החליטה לצאת לאומות העולם שגם אם אין להם עולם הבא, מכל מקום הרי יש להם על כל פנים חיי שעה.

השיב לה איש חכם על פי המסופר בספר צרור החיים (מערכת י', אות ע'): פעם אחת בליל שבת קודש פרשת וישב הלך הרב הקדוש ר' זאב מזכאריז ז"ע לאחר התפילה מבית הכנסת לביתו, ובדרך היה מונח ערל אחד שיכור, וכאשר עבר אצלו עם עוד איזה אנשים, צעק הערל להם: יהודים תדעו שאתם יהי' לכם הגיהנם, ולנו יהי' הגן עדן. וכאשר הרב הק' שמע זאת היטב חרה לו הדבר מאין נמצא עוד עזות כזה להערל לומר כדברים האלה, עד שהיה לו עגמת נפש גדול שלא היה יכול לעשות קידוש.

אחר שעה שמח מאוד, ואמר שנתגלה לו מן השמים זאת, שכאשר יצחק אבינו ע"ה עשה החלוקה בין יעקב אבינו ע"ה ועשו, ליעקב נתן העולם הבא, ולעשו נתן העולם הזה, ושאלו בהשמים איך יהי' לעשו עולם הזה אשר ידע שלא יהי' לו עולם הבא, ויהיה לו עגמת נפש מזה, ולא יהי' נחשב העולם הזה בעיניו לבלום, גם אם ידע יעקב שיהיה לו עולם הבא, א"כ לא יהיה נחשב לו יסורי העולם הזה לבלום, ויקבל אותם באהבה והיה לו תענוג, אם כן יהיה לו עולם הזה גם כן.

והשיבו בשמים כך, שיעקב אבינו יהיה הולך תמיד במחשבתו שאף העולם הבא לא יהיה לו, ועשו יהיה הולך תמיד במחשבתו שיהיה לו גם כן עולם הבא. נמצא שליעקב לא יהיה לו עולם הזה כלל, כי יחשוב תמיד שלא יקבל עולם הבא כלל, משא"כ עשו יהיה לו חיי מנוחה בעולם הזה כי יחשוב בדעתו תמיד שבודאי יקבל עולם הבא.

ובזה פירוש הרה"ק רבי זאב ז"ל את דברי רש"י בתחילת פרשת וישב (בראשית לו, ב – ד"ה אלה תולדות):

ועבדתם את ה' אלוהיכם וברך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך וגו' (שמות כג, כה). יש לדקדק שהתחיל הפסוק בלשון רבים 'ועבדתם את ה' אלוהיכם', וגמר אומר בלשון יחיד 'וברך את לחמך כו'. ונראה בזה דהתורה הקדושה מלמדת אותנו איך לעבוד את השי"ת, והן אמת באיזה בחינה שיהיה שאדם עובד את השי"ת, אם כוונתו לשמים בודאי הוא מקובל לפני השי"ת, אך עיקר עבדות ה' הוא שישתתף עם הציבור ולא בד בבד, כמו שאמרו חז"ל (ברכות סג): חרב על הבדים (ירמיה ג, לו), חרב על שונאיהם של תלמידי חכמים שעוסקים בתורה בד בבד, רק צריך שישתתף עם הציבור, ובפרט בשעת התפילה צריך כל אדם לזוהר מאד מאד להתפלל עם הציבור יחד, ואם מתפלל יהיה מובטח שפרנסתו תהיה מוזמנת לו בכל יום כרווחה, וברכה תהיה מצויה במעשה ידיו, ועל ידי תפילת ציבור יכולים לבטל כל הגזירות קשות ורעות רח"ל. עיי"ש.

בראות האיש דברים הללו קיבל עליו מיד לקיים הוראת המאור ושמש, ובפרט שמבטיח שע"י תפילת הציבור זוכים לפרנסה בהרחבה. ולא עברה ימים מועטים מהשעה שקיבל על עצמו קבלה זו, והתחיל לראות השתנות לטובה במסחרו, ולאט לאט השכיר כל הדירות שהיה תחת ידו, עד שביום ההילולא הבא של המאור ושמש חתם קאנטראקט גדול על חלק ניכר מן הבנין, ובכך נתקיימה הבטחתו של המאור ושמש בשלימות זכותו יגן עליו ועל כל ישראל אמן.

היות שאין בנמצא עבודת ה' כל כך בעולם, נחשב כל מעשה טוב של כל איש ישראל לדבר חשוב מאוד בשמים.

כעין זה אמר פעם הרה"ק רבי שלמה'קע זעהוילער זי"ע לבחור אחד שהתמרמר אליו על הנסיונות הקשים שעוברים עליו, שבכל פעם שבא אליו נסיון בכל ענין שיהיה, יעצור אש היצר לאיזה רגעים, ויזכור שרגעים אלו חשובים מאוד בשמים, וגם אם למעשה לא יזכה לעמוד בנסיון יקבל שכר גדול על רגעים אלו. ולא עברה תקופה ארוכה וישב הבחור לאיתנו הראשון, וחזר בתשובה כדבעי.

וברך את לחמך ואת מימך

היום חל הילולת הרה"ק בעל מאור ושמש זי"ע. סיפור נפלא אירע בימינו אלה באיש אחד שבנה בנין גדול בכדי להשכיר אותו, ועל פי חשבון היה צריך להרויח מעות הרבה. אבל עצת ה' היא תקום, ועברה זמנים ועידינים הרבה שלא השיג להשכיר הדירות, ובכל יום הפסיד מהונו.

ויהי ביום ההילולא של המאור ושמש, אמר לו חבר אחד שידליק נר לעילוי נשמת המאור ושמש, ובודאי יזכה לישועה בזכותו הגדול. אבל הלה חשב שהלא אינו ראוי להדליק נר בלבד, אלא שצריך הוא מקודם ללמוד איזה קטע בספרו של הצדיק, ובזה יתקשר עמו, ואז יוכל לבקש בזכותו שיזכה לישועה.

כשפתח הספר הקדוש פגש בקטע במאור ושמש פרשת משפטים, ונעתיק לשון קדשו:

דברי תורה

של"ם פרשת מצורע – הגדול שנת תשפ"ד

בתוכן:

המקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה • טעם קריאת שם שבת הגדול • אין מהירות הגאולה טובה לישראל אלא אם היא ע"י הקב"ה • בניסן נאלו ובניסן עתידין להינצל

‘והובא אל הכהן’ - היינו מחשבתו הטהורה הזאת הובא אל הכהן - הקב"ה היודע מחשבותיו, ‘ויצא הכהן אל מחוץ למחנה’ - היינו שישלח לו עזרתו מקודש שהוא גילוי שכינתו השוכן אתם בתוך טומאותם (טז, טז), ‘וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע’ - ע"י ראיית הכהן ית"ש והשגחתו בעין חמלתו עליו, מיד נרפא נגע הצרעת מן הצרוע, היינו שנגמרה רפואתו ונתקבלה תשובתו, כי באור פני מלך חיים.

לפי זה מבאר מה שיש לחקור אהא דמבואר בגמ' (פסחים צג:) דמי שהוא מן המודיעים ולחוץ בחצי היום בערב פסח אין חיוב פסח חל עליו, ולא הטריחוהו רחמנא ב' שבועות קודם ליסע מביתו להיות מוכן ליום המועד, ודרך רחוקה פטור. ואילו משום עולת ראייה מחוייבים כל ישראל לשאת רגלם מקצה האחר, ועיקר המצווה הוא להיות בראיית פנים ביום הראשון (רמב"ם פ"א מהלכות חגיגה ה"ה), ולכאורה יקשה

המקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה

נראה לומר טעם בקריאת שם שבת זו 'שבת הגדול', עפ"י דברי החתם סופר (תורת משה בפרשת ד"ה וידבר) שכתב לבאר הכתוב (יה ב-ג): זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן ויצא הכהן אל מחוץ למחנה, וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע. שהפסוק מרמז אל החוטא המתרחק מהקב"ה, שכאשר שב אל ה' בתשובה, אזי השי"ת חותר לו חתירה ויורד אליו, וכדכתיב (ישעיה נז, טו): אשכון את דכא, וכדאייתא ברש"י (פסוקה. ה. ד"ה את) אני מגביהו עד ששוכן אצלי, וע"י זה באור פני המלך זוכה לשוב בתשובה בלב שלם.

וזהו פירוש הפסוק המצורע ביום טהרתו, הרי הוא נותן אל לבו לטהר ולקדש עצמו ואין היכולת בידו מאחר שהוא משוקע בטומאה,

עצמו עבור פשוטי עם, משא"כ אצל הקב"ה רוב גדולתו היא הנותנת שיהא משפיל עצמו ולהשרות שכינתו אצל אנשים קרוצי חומר.

לפי"ז בחג הפסח כאשר נתגלה הקב"ה לבני ישראל והשפיל עצמו אליהם והוציאם מטומאת ערוות מצרים, הנה דבר זה מורה על גדולתו של הקב"ה, שמשפיל עצמו ומשרה שכינתו אצל אנשים קרוצי חומר. ובה יבואר טעם קריאת שבת זו בשם 'שבת הגדול', כי בשבת זו הראה הקב"ה לבני ישראל שכאשר הם מקרבים עצמם אליו מלמטה אז ישפיל אף הוא את עצמו מלמעלה להוציאם מהגלות, וכמו שקיימו בני ישראל בשבת זו מצות משכו ידיכם מן עבודה זרה, זכו אף הם שישפיל הקב"ה את עצמו מלמעלה וזכו לגאולה, ודבר זה מורה על גדולתו של הקב"ה וכאמור.

אין מהירת הגאולה טובה לישראל אלא אם היא ע"י הקב"ה

בענין זה ראוי לציין לדברי המגיד מדובנא זי"ע (אוהל יעקב פרשת בא) מה שכתב לבאר דברי הפסוק (ישעיה ס, כב): אני ה' בעתה אחישנה. שלכאורה יקשה על הכתוב, שמאחר שהזהיר אותנו לבל נמהר את הגאולה כמו שמצינו בגאולת מצרים, א"כ מדוע מיהר הקב"ה הוא את הגאולה קודם הקץ במצרים, ומה גם שתיבות בעתה - אחישנה סותרות זו את זו.

ומבאר הענין ע"פ משל למה הדבר דומה לאורח שנתאכסן בבית אכסנאי אחד, פעם אחת בא מן השוק קודם הגיע זמן האכילה המשווער בחצי היום, מחמת שהיה לו ענין נחון אחר כלות השעה ההיא, ולכך הוצרך להקדים

שהרי קרבן פסח חמור יותר מעולת ראייה, ומדוע איפה לא החמירה תורה על הפסח, ואילו על עולת ראייה מחוייב הוא לשאת רגלו מקצה הארץ.

אלא הענין הוא כי ישראל הם בבחינת צדיקים גמורים הבאים לראות פני שכינה ונוסעים ממקום רחוק ועולים מעלה מעלה אל אלוקים בציון, והוא בבחינת אשכון את דכא, שהם עולים אל ה', וכדרך שבאים לראות כך באים ליראות (חגיגה ב.). ולכך חייבה התורה בעולת ראייה לבוא מרחוק לעולת אל ה' אמן גבי קרבן פסח, הנה במצרים היינו בדרך רחוקה ולא היה אז התעוררות אלא מעט כדכתיב (שמות ה, לא): ויאמן העם, אלא שהקב"ה קירב את עצמו לנו, בבחינת אשכון את דכא, על כן לזכר זה לא חייבה תורה לעקור עצמו מביתו אלא סמוך לזמן פסח בחצות.

והיוצא מדבריו הקדושים הוא שכדי שיזכה האדם לטהרה מלמעלה צריך הוא עכ"פ להתעורר בתשובה, וכאשר יראה הקב"ה שרוצה הוא לקרב עצמו אליו אז יחתור לו חתירה ויקרב עצמו אל האדם לקבל תשובתו ויזכה לרפאות הנפש, ואמנם אם לא יתעוררו ולא מידי, אף הקב"ה לא יקרב אותנו אליו.

טעם קריאת שם שבת הגדול

וע"פ דבריו אלה נבוא לביאור הענין, בהקדם עוד דברי הגמ' (מגילה יא.) א"ר יוחנן כל מקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה שם אתה מוצא ענותנותו. והכוונה שאין הדבר דומה למלך בשר ודם, שבמלך בשר ודם כל כמה שיגדל כסא מלכותו לא יהא מכבודו להשפיל

והנמשל הוא כי בגאולת מצרים היו ישראל נמהרים אל הגאולה מסיבת רוב הדחק קודם שנשלם זמן הגלות, על כן לא היתה הגאולה שלימה בתכליתה, משא"כ לעתיד אשר באמת קץ הימין משוער לזמן הידוע אליו יתברך מתי שיטהרו ישראל ויתבררו ויתלבנו מכל חלאת זוהמת מעשיהם, אלא שמ"מ אפשר שישראל ימהרו ויחישו לשוב בתשובה חיש מהר, אזי הוא יתברך ימהר ויחיש ויקדים לגאלם.

וזהו שאמר אני ה', כלומר רק לי נאה למהר, והטעם – בעתה אחישנה, כלומר כי היכולת בידי לעשות סיבה המביא את העת להיות קודם. נמצא ההבדל בין מהירת ישראל למהירת הקב"ה, כי כשימהרו ישראל הנה ממהרים על גאולתם והצלתם אף קודם הגיע העת, לא כן הוא כאשר הקב"ה ממהרו, שאז ממהר את העת שתגיע קודם, וזהו אני ה' בעתה אחישנה.

בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל

והענין הוא כדברינו הראשונים כי כדי שישפיל הקב"ה עצמו אלינו, צריכים אנו לאתערותא דלתתא ע"י מעשינו הטובים, ועל כן רק כאשר ימהרו בני ישראל ויחישו בתשובה, אז יקדים הקב"ה את עת הגאולה. והזמן גרמא בימי הפסח שבניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל, ואם יעשו דבר קטן מלמטה להתקרב אל הבורא ברוך הוא, אז יתעוררו רחמי הקב"ה למעלה וימהר ויחיש לגאלינו, ועל כן בשבת הגדול, בעת שמנקים כל החמץ מקרבנו, והנה ידוע דברי **הראב"ד** שהחמץ הוא היצה"ה, א"כ מה טוב ומה נעים להתקרב בזמן זה להשי"ת, כדי שיחוש לגאלינו שנית לעיני כל חי.

מאכלו קודם זמנו, ויהי בבואו הביתה ויבקש לאכול, אמר לו המבשל מה אעשה לך אחר שעדיין לא הבשילו המאכלים. אמנם לאחר שהרבה להפציר בו, ערך לו המבשל את שולחנו ויתן מאכלו לפיו, וכאשר הכנים המאכל לתוך פיו לא ערב לו המאכל כי לא היה מבושל כל צרכו, אמר לו המבשל הלא אמרתי לך אל תחיש עלי, ומאחר שמהרת עצמך על כן אין טעם המאכלים ראוי והגון.

ויהי למחרת המקרה היה המבשל צריך ללכת אל איזה מקום בחצות היום, ועל כן קרא לאורח שהוא לתת לו ארוחתו בשעה הקודמת, ויאכל ויערב לו. ונענה האורח להמבשל, הלא אמרת לי שאין טעם במאכל הבא במהירות, וא"כ מדוע היום – אף שמיהרת לתת לי המאכלים קודם הזמן אעפ"כ ערבו לי המאכלים ולא חסר בהם מהומה.

ויאמר אליו המבשל, כי ההבדל פשוט, כי אם תמהר אתה ותחיש עלי להביא לך המאכל, לא יערבו לך המאכלים, מאחר שאין אתה מתעסק בבישולי המאכלים לדעת מתי הם מבושלים כדי צרכם, אלא מסיבת רעבונך תחפז לתתם לפניך, על כן לא יערב לך על ידי מהירותך, כי עדיין לא נתבשלו כראוי. משא"כ מה שמיהרתי אני הוא לבעבור ראיתי כי נגמרו בישולם בטוב, וכן מהירתי ופחזותי גם המה סיבות הגורמות להקדים בישול המאכלים טרם יגיע עת האוכל. נמצא שההבדל בין מהירת האורח למהירת המבשל, הוא כי האורח ממהר לאכול אף קודם גמר בישול המאכלים, משא"כ מהירת המבשל הוא למהר על המאכלים שיגמרו בישולם קודם זמנו.

הקץ ולזכות לגאולה במהרה, כי ע"י התשובה
יחיש הקב"ה לגאלנו.

יעזור השי"ת שנוכל לזכך עצמנו ביו"ט הבא
עלינו לטובה, ברוחניות ובגשמיות, ולקבל
כל השפעות טובות, עדי נזכה להתגלות כבוד
שמים עלינו בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו
אמן.

ואף דאיתא בילקוט שמעוני (שמות רמז קצא)
שעל הגאולה העתידה אמר הנביא (ישעיה
כב, יב): כי לא בחפזון תצאו וגו', ומשמע שצריך
שיגיע זמן הקץ ולא יועיל החפזון כלל, אין
הכוונה אלא שזמנו של הקץ מוכרחת בו יצטרכו
לצאת בלא שום התעוררות מלמטה, אמנם ע"י
שנתקרב להשי"ת ע"י מעשינו אפשר למהר

של"ם שבת חוה"מ פסח שנת תשפ"ד

בתוכן:

המן הרשע ידע ענין ונשלמה פרים שפתינו • כשנאנס האדם מלקיים מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו קיימו בכל פרטיה ודקדוקיה • מצות ספירת העומר בזמנינו מעורר השתוקקות לקיימו בשלימות • ע"י יראה זוכים לאהבה • טעם קריאת שיר השירים בפסח

והענין 'יבואר ע"פ הא דאיתא בתורת משה להחתם סופר (קריאה ליום ב' של פסח) שהמן הרשע הזה היה יודע ומכיר מצוות הנעשות בכל יום ויום, וכדאיתא במדרש (אסת"ר פ"ז ס' יא-יב) בארוכה שכל החדשים היה מוסר במלשינות לאחשוורוש כל המצות הנעשות בהם, וגם הוא ידע כי ביום ב' של פסח יש זכות של הקרבת העומה, אלא שחשב שמאחר שלא יוכלו לקיים מצות אכילת מצה וסיפור יציאת מצרים ביום ראשון, שהרי העביר יו"ט ראשון של פסח בתענית כמבואר בגמ' (שם טו), א"כ אין כאן ממחרת השבת, ומשום כך בטח המן שלא יעמוד להם זכות יום ראשון של פסח.

אמנם הוא לא ידע הא דכתיב (הושע יב, ב): ונשלמה פרים שפתינו, כי אז ביום ראשון, אף שהיו שרויים בצער ובתענית מ"מ קראו פסוקי מצה ופסח, והעלה עליהם הקב"ה כאילו קיימו בפועל. ועל כן כשראה את מרדכי מראה קמיצה לרבנן, אז נודע לו כי העוסק בעניני העבודה והמצוה הרי הוא כאילו קיימם בפועל, ע"כ התחיל להתיימש, ואמר 'אתי מלא קומצא קומחא דיכדו ודחי עשרת אלפים ככר כסף', עכ"ל.

א. איתא ברמ"א (או"ח סימן תצ סעיף ט) ונוהגין לומר שיר השירים בשבת חול המועד. וכתב במגן אברהם (ס"ק ח) הטעם מפני שמפורש בו ענין יציאת מצרים. ויש להבין שהרי הרבה פסוקים עוסקים בענין יציאת מצרים, וא"כ מדוע נקטו לקרוא דווקא שיר השירים.

ב. איתא במדרש (ויק"ר פכ"ח ס' ג) תני ר' חייא שבע שבתות תמימות תהיינה (ויקרא כג, טו), אימתי הם תמימות, בזמן שעושין רצונו של מקום. ויש להבין כוונת דברי המדרש.

המן הרשע ידע ענין ונשלמה פרים שפתינו

ונראה לבאר בהקדם דברי הגמ' (מגילה טז.) כאשר נשלח המן ע"י אחשוורוש אל מרדכי, הלך ומצא אותו עוסק בהלכות קמיצה וכו', ושאלו המן במה אתם עוסקים, אמר לו בזמן שביהמ"ק היה קיים היה מביא מלא קומץ סולת ומתכפה, אמר לו המן 'אתי מולי קומצי קומחא דידיכו ודחי עשרת אלפי ככרי כספא דידי'. ויש לעיין מדוע דייק המן בלשונו ואמר 'אתי מולי קומצא', ומדוע לא סגי ליה לומר 'אתי קומצא קומחא'.

מצות ספירת העומר בזמנינו מעורר השתוקקות לקיימו בשלימות

והנה בענין מצות ספירת העומר נחלקו **הראשונים** אם מצוותה בזמנינו הוא מן התורה או מדרבנן, אמנם דעת רוב הראשונים והפוסקים היא שאינה אלא מדרבנן וזכר למקדש, וכדברי **התוס'** (מגילה כ: ד"ה כל) שלכך אומרים תפילת הרחמן הוא יחזיר לנו וכו' אחר הספירה, כי מתפללים אנו שיבנה ביהמ"ק במהרה ויקריבו את העומר, שבכך תהא מצות הספירה מן התורה ולא מדרבנן כזמן הזה.

אמנם לפי דברינו הנ"ל נמצא שכאשר משתוקקים אנו לקיים המצוה כראוי, אלא שמחמת חורבן ביהמ"ק נמנע מאיתנו לקיים המצוה בשלימות, מ"מ ע"י שאנו מקיימים לכל הפחות מצות הספירה ומתפללים שנוכה במהרה לקיים המצוה כראוי וכנכון בשלימות בבנין ביהמ"ק, ע"כ מעלה עלינו הכתוב כאילו קיימנו המצוה בשלימות הראוי, וזהו עיקר מצוות ספירת העומר והתפילה שאחריה לעורר ההשתוקקות לקיים המצוה בשלימות כזמן שהיה ביהמ"ק קיים.

וע"פ זה אפשר לומר כוונת דברי המדרש (קושיא ב) אימתי הם תמימות, שכוונת השאלה היא מתי אפשר לקיים המצוה בתמימות ובשלימות, ועל זה השיב, בזמן שעושים רצונו של מקום, דהיינו כאשר האדם רוצה ומתאוה לקיים המצוה אף כאשר נמנע ממנו ואינו יכול לקיימו כראוי, וכענין מצות ספירת העומר בזמן הזה המורה על רצונינו כי עז לקיימו כראוי בשלימות בבנין ביהמ"ק, אלא מאחר שחרבה ביהמ"ק מקיימים אנו לכל הפחות

כשנאנס האדם מלקיים מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו קיימו בכל פרטיה ודקדוקיה

והנה איתא בספר טיב לבב להרה"ק מסאטמאר זי"ע (ליקוטים על הש"ס דיבור ראשון) משמו של הרה"ק המגיד ממועזריטש זי"ע לבאר מאמרם ז"ל (ברכות ו.) חישוב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, דהנה כאשר האדם מקיים איזה מצוה בפועל יתכן שיהיו לו פניות שונות בשעת קיום המצוה, ומי יאמר זיכיתי לבי לקיים המצוה בכל דקדוקיה וכוונותיה.

אמנם כאשר נאנס האדם ונמנע ממנו מעשות המצוה, בוודאי משתוקק הוא לקיים המצוה בשלימות כדת כראוי וכנכון, ולכן כאשר הקב"ה מעלה עליו כאילו עשאה, אז נחשב כאילו עשה המצוה באופן המעולה ביותר, וזה שאמר 'מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה', שדבר זה למעלה יחשב, כי נחשב לו שקיים המצוה כפי שציווהו הכתוב לעשות בכל פרטיה ודקדוקיה וכוונותיה.

ולפי"ז אפשר להוסיף על דברי החתם סופר, כי כאשר ראה המן את מרדכי מלמד אותם הלכות קמיצה ונודע לו ענין ונשלמה פרים שפתינו, אז נתודע שלא רק שלא עזר לו כלום מה שנתבטלו מקיום מצוות יום ראשון של פסח, אלא עוד גדלה מעלתם יותר, כי ע"י שנאנסו ולא היה בידם לקיים המצוה בפועל, על כן העלה להם הקב"ה כאילו קיימו אותם כראוי עוד יותר מאילו היו מקיימים אותם בפועל, שאז מתערב בקיום המצוה פניות שונות.

להרבות עוד בסיפור יציאת מצרים ובשאר מצוות השי"ת.

ולבן אחר מצות סיפור יציאת מצרים נצטווין במצות ספירת העומר המורה אף הוא על גודל תשוקתנו לקיים מצות ה' כראוי בתמימות ובשלימות, כי רצוננו לעשות רצונה. ולכך לא נצטווין על מצות ספירת העומר אלא מיום שני והלאה, כי רק אחר שנשרש בנו יראת ה' ואהבת ה', אז מתעורר אצל האדם תשוקה חשוקה לקיים מצות השי"ת בשלימות כמו שכתוב בתורה.

טעם קריאת שיר השירים בפסח

ומהאי טעמא נמי קוראים מגילת שיר השירים בשבת חול המועד, כי קריאה זו עוסקת בגודל אהבת ותשוקת בני ישראל לאביהם שבשמים, ותשוקתם לקיים כל מצוותיו בשלימות. ולכן דווקא אחר מצות סיפור יציאת מצרים ומצות ספירת העומר, המעוררים אצל האדם יראת ה' ואהבתו, אז קורין מגילת שיר השירים, שע"י קריאה זו יתוסף לאדם עוד השפעות טובות ברוחניות, ולעורר בו עוד יותר ענין חבוקה ודבוקה בך.

יעזור השי"ת שנוכה להוציא לפועל רצונותינו ושאפתנו לידבק בקודשא בריך הוא, כדי לטהרנו מקליפתנו ומטומאותינו, ועי"כ נזכה לעוד בחינות ביראת ה' ואהבתו. ונזכה להתכונן כראוי לימים האחרונים של פסח, בו זכו כל בני ישראל ופשטי עם בכללם לגילוי השכינה, עדי נזכה להתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

מצות הספירה מדרבנן בתשוקה שנוכל לקיימו בשלימות, ובמחשבה והרגשה זו מעלה עלינו הכתוב כאילו קיימנו את המצוה בשלימות כמו שכתוב בתורה.

ע"י יראה זוכים לאהבה

והנה איתא מהרה"ק המגיד **מומזריטש זי"ע** (מגיד דבריו לעינין סימן ק) שאהבה נקרא 'איש' ויראה נקרא 'אשה' בדכתיב (משלי לא, ל): אשה יראת ה', ואמרו חז"ל (קידושין ב:) דרכו של איש לחזור אחר אשה, והכוונה הוא שכאשר יהיה לאדם יראת הבורא בשלימות ממילא תנוח עליו האהבה, כי דרכו של איש – אהבה, לחזור אחר אשה – יראה. ואף שקנין האהבה בעצמה היא עבודה קשה, אמנם ע"י שיקנה קנין נפשו ביראת שמים אז משיפע עליו הקב"ה האהבה בנדבה, וכדכתיב (הושע יד, ה): אוהבים נדבה.

והנה עבודת ליל התקדש החג שקיימו בו מצות סיפור יציאת מצרים והאותות והמופתים שעשה ה' לפרעה ולכל מצרים, הנה דבר זה משריש אצל האדם הרבה יראת שמים ע"י שמתבוננים בכל החסדים והטובות שעשה הקב"ה לבני ישראל, וסיפור גודל גבורתו, וכיון שזוכה האדם ע"י ליראת שמים, הנה ע"י זה זוכה האדם לאהבת השי"ת במתנת נדבה.

ובמו שאמרו **צדיקים** שתכלית ענין 'למען' תספר באוני בנך ובן בנך את אשר התעללתי וגו' (שמות יב, ב), הוא כדי שייגע האדם לענין 'וידעתם כי אני ה' (שם), והיינו שסיפור יציאת מצרים משריש אצל האדם יראת שמים. וכיון שיש לו יראת שמים הרי הוא זוכה לאהבת ה', עד שע"י האהבה ירצה וישתוקק לקיים מצוות השי"ת ביתר שאת ויתר עוז, וירצה

עריכת השלחן שביעי של פסח שנת תשפ"ד

בתוכן

גאולת מצרים היתה גאולת הגוף וגאולת הנפש + גאולת הגוף היה ביום ראשון של פסח וגאולת הנפש היה כבר בערב פסח + טהרתן של ישראל לא נגמרה עד שנתבטלה קליפת מצרים בטבעם בים סוף + אף שהנשים לא היו בכלל שעבוד הגוף מ"מ היו בכלל שעבוד הנפש + הבקריעת ים סוף נפתח השער להינצל מכל הצרות עד עולם

עד שאמרו שירה על הים. והרבה קולמוסים כבר נשתברו כדי ליישב סתירה זו.

גאולת מצרים היתה גאולת הגוף וגאולת הנפש

ונראה לבאר ע"פ הא דמבואר בספרים הקדושים ובפרט בכתבי האריז"ל, שגאולת מצרים היתה בכללה שני גאולות, האחד גאולת הגוף שיצאו מעבדות לחירות ומשעבוד לגאולה, והשני והיא העיקר היתה גאולת הנפש, שהוציאם הקב"ה מטומאת זוהמת ערות מצרים.

ובזה מפרש הרמ"ק **מסאטמאר זי"ע** (דברי יואל פרשת אמור עמ' רסח) דברי הכתוב (דברים ה' לד): או הנסה אלוקים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי. דהנה בזמן שהיו בני ישראל בארץ מצרים משועבדים לפרעה, נדבקה בהם טומאת מצרים ערות הארץ, ונכנסה בעומק לבנם וקבעה מקומה בקרב איש ולב עמוק, ועל כן לא היה סגי במה שהוציאם הקב"ה מעבדות לחירות, כי

א. ויושע ה' ביום ההוא את ישראל מיד מצרים וגו' (שמות י"ד). הקשו המפרשים (ע"י אור החיים הק') מהו כוונת אומרו ביום ההוא. וכן יש להבין מדוע לא אמרו בני ישראל שירה אלא אחר שעלו מן הים ולא מיד בצאתם ממצרים.

ב. איתא במדרש (ילקוט רמז רמא ד"ה תניא): ותען להם מרים שירו לה' כי גאה גאה סוס ורכבו רמה בים (שם טו, כא) התחילו מלאכי השרת להתרעם לא דיינו שקדמו לנו האנשים אלא אף הנשים, ולזה ותען להם מרים למלאכי השרת [- להם בלשון זכר], שירו לה' כי גאה גאה וגו'. ויש להבין תרעומת המלאכים, שהרי אף הנשים היו בכלל אותה הנס, ומדוע קדמו המלאכים לנשים יותר מלאנשים, וכן מה ענתה להם מרים.

ג. ידוע הסתירה בדברי רש"י, שבפרשת בשלח כתב (שם י"ד, ה' ויגד) שבליל שביעי של פסח ירדו לים, ובשחרית אמרו שירה והוא יום שביעי של פסח. ואילו בפרשת שלח כתב (במדבר טו מא ד"ה פתיל) שימונה חוטים שבציצית היא כנגד "שמונה" ימים ששהו ישראל משיצאו ממצרים

מגאולת הנפש, כענין הכתובים העוסקים שם בעניני שמירת עניים, דכתיב שם ולא תתורו אחרי עיניכם וגו' (במדבר טו, לט), שהוא מעניני הנפש. ונתבאר שגאולת הנפש היתה בערב פסח, ולכן כתב רש"י שעד ששרו שירה היה ח' ימים.

טהרתן של ישראל לא נגמרה עד שנתבטלה קליפת מצרים בטבעם בים סוף

והנה אף שהקריבו קרבן פסח בערב פסח, אמנם עדיין לא נגמר טהרתן של ישראל מטומאת ערות מצרים לגמרי ביום זה, וכענין דאיתא בנועם אלימלך (פרשת פינחס) על הפסוק צרור את המדינים, דהנה בכל עבירה נברא קליפה רחמנא ליצלן, וכל זמן שהקליפה בעולם נופלים מחשבות רעות לאדם באותה עבירה, וצריך האדם השב לבער הקליפה ההיא מן הארץ, עיי"ש מה שמבאר ע"פ זה ענין מאמר צרור את המדינים.

נמצא מתבאר מדבריו הקדושים שכל זמן שהיו המצריים קיימים, לא היה להם לישראל גאולת הנפש בשלימות, כי עדיין היה קליפת מצרים שורה בעולם בבחינת חוזר וניעור וכענין דכתיב (תהילים ק, ו): וימרו על ים בים סוף, ועדיין היה ארס הטומאה מפעפעת בקרבם עד שנטבעו המצריים בים סוף שאז בטלה קליפת מצרים, ואז זכו לגאולת הנפש בשלימות.

לפי"ז יתיישב לנון מה שלא אמרו בני ישראל שירה מיד בצאתם מארץ מצרים עד שעלו מים סוף, כי אף שכבר זכו לגאולת הגוף מיד בצאתם מארץ מצרים, אמנם עדיין לא זכו לגאולת הנפש בשלימות עד שעלו מים סוף, שאז נטבעו המצריים בתוך הים, ונתבער כוחם

מה בצע ביציאתם לחירות משעבוד הגוף בעוד שהטומאה מפעפעת בקרבם כארס של עכנאי.

על כן עיקר הנס היה מה שהוציא הקב"ה את בני ישראל מתוך מ"ט שערי טומאה שהיו משוקעים בהם, ועקר ושירש מקרב לבבות בני ישראל את ארס הטומאה שהיה דבוק בהם מאז שבתם בארץ מצרים והתחברותם עמהם. וזהו לקחת לו גוי, היינו טומאת מצרים, מקרב גוי, אלו בני ישראל, כי זה עיקר גאולת מצרים מה שעקר הקב"ה את ארס טומאת ארץ מצרים שהיתה נטועה ומושרשת בקרב בני ישראל, עכ"ד.

גאולת הגוף היה ביום ראשון של פסח וגאולת הנפש היה כבר בערב פסח

והנה גאולת הגוף מבואר בכתוב שהיה בט"ו ניסן, וכדכתיב (שם יב, מא): ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים. אמנם גאולת הנפש אפשר לומר ע"פ דברי הבית יוסף (או"ח סי' תל) שבכל ימי ביקור הקרבן משבת הגדול עד י"ד ניסן היה הנס שלא יכלו המצרים לעשות כלום לבני ישראל, עיי"ש. נמצא שהיו עוסקים במצות משכו ידיכם מן עבודה זרה כל אותם הימים, ועיי"כ התחילו לטהר ולזכך עצמן מטומאת וזוהמת ערות מצרים עד שהגיע יום י"ד ניסן בו הקריבו את העבודה זרה של מצרים, ועיי"כ נתבטל מהם טומאת ערות הארץ. ולפי זה נמצא שגאולת הנפש היתה בערב פסח, וכן מתבאר בדברי האריז"ל, וכן משמע בזה"ק.

וע"פ דברינו אלה יתיישב הסתירה (קושיא ג) כי בפרשת בשלח מיירי מגאולת הגוף שהיה ביום ראשון של פסח, שממנו היה ז' ימים עד שאמרו שירה, משא"כ בפרשת שלח מיירי

שני הגאולות, ועל כן קדמה ג"כ זכות הנשים להקדים את שירתם לשירת המלאכים.

בקריעת ים סוף נפתח השער להניצל מכל הצרות עד עולם

והנה מתאמרא בשם הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימינאב זי"ע שהזמן גרמא בשביעי של פסח לזכות בהשפעות טובות ברוחניות, כמו שזכו בני ישראל לגאולת הנפש ונטהרו מכל סיג ופגם, ועי"כ זכו להאמין בה' ובמשה עבדו, כי כאשר האדם דבוק בצדיק הרי הוא דבוק בהקב"ה, וכיון שהיו מזווכים מכל נגע ופגם, על כן היו יכולים להתדבק כראוי בהשי"ת ע"י שנתדבקו במשה עבדו. והיינו טעמא שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי, כי בזמן זה בו זכו לגאולת הנפש בשלימות זכו ג"כ לגילוי שכינה מאחר שהיו מזווכים ומטוהרים מכל סיג ופגם, ולא היה שום מסך המבדיל ביניהם לבין אביהם שבשמים.

והנה איתא **בנועם אלימלך** (בפרשת בא ד"ה ולמען; ליקוטי שושנה בסופו ד"ה הפך (דהנה איתא בגמ' (חולין ז): שר' פנחס בן יאיר היה הולך לקיים מצות פדיון שבויים, והגיע לנהר ולא היה יכול לעבור עד שנקרע לפניו הנהר, עיי"ש בגמ' המעשה באריכות, ומבאר שכאשר צריכים לפעול בתחילה איזה נס הוא דבר קשה מאוד, אמנם לאחר שכבר נעשה הנס פעם אחד יכולים כבר הצדיקים שיהיו אחר כך לעשות כזאת אפילו כמה פעמים, מאחר שכבר נפתח השער. כי כאשר הקב"ה עושה נס לישראל פעם אחת, אז נתעוררו הרחמים ומועיל אפילו לעתיד בכל דור כשבני ישראל יהיו צריכין לנס זו, כיון שכבר נתעוררו אותן רחמים.

הרע וקליפתם מן העולם. ולכן לא אמרו שירה רק אחר שעלו מן הים, שנשלם אז שני הגאולות בשלימות. וזהו (קושיא א) כוונת דברי הפסוק וישע ה' ביום ההוא וגו', כי רק אז זכו לגאולה שלימה, גאולת הנפש וגאולת הגוף.

אף שהנשים לא היו בכלל שעבוד הגוף מ"מ היו בכלל שעבוד הנפש

והנה איתא **בשפת אמת** (מגילה ד. ד"ה שאף) ששעבוד מצרים היה רק על האנשים, כדמשמע פשטא דקרא, וגם בגזירת היאור אמר הכתוב (שמות א, כב): ואת הבת תחיון, ומה דאיתא (סוטה יא): שהחליפו מלאכת האנשים עם מלאכת הנשים, היה רק באקראי כשהיו אצלם לשפחה, אבל השעבוד לא היה על הנשים כדמשמע בגמ' (שם) שהכינו הנשים לבעליהן מים חמין ודגים.

אמנם דבר זה פשוט שאינו אלא בענין גלות הגוף, שלא היה אלא לאנשים ולא לנשים, אולם גלות הנפש תחת טומאת ערות מצרים היו אף הנשים בכללה. וע"פ זה יבואר (קושיא ב) מה שהתרעמו המלאכים למרים, כי מאחר ששעבוד הגוף לא היה לנשים על כן אין להם להקדימם בשירה, ודי במה שהקדימו אותם האנשים. אמנם האמת היא שהמלאכים לא השיגו את שעבוד הנפש שהיה לבני ישראל בארץ מצרים, ועל כן לא ידעו שאף הנשים היו בכלל אותן הנס.

ולבן ותען להם מרים שירו לה' כי גאה גאה, לרמוז על שני הגאולות, גאולת הנפש והגוף, סוס ורכבו רמה בים, היינו שעכשיו דווקא כשנטבעו בים סוף, נתבער כח הטומאה והקליפה של מצרים מן העולם, ועכשיו נגמר

ים סוף, וסגולת היום קגרים שניוושע כולנו בדבר יצועה ורחמים.

יעזור השי"ת שבזמן גרמא זו שמתעורר בו נס קריעת ים סוף, יוושעו כל בני ישראל בכל הנסים השייכים לקריעת ים סוף, וכדאיתא בגמ' (פנהדרין כב.) קשה זיווג של אדם כקריעת ים סוף, וכן אמרו על מזונותיו של אדם (פסחים קיח.), על כן כל המצפה לזיווגו ההגון יוושע בקרוב ממש, וכן יתברך כל אחד בפרנסה טובה, ובבנים יראים ושלמים, שאף הוא בכלל הדברים הקשים כקריעת ים סוף, ובפרט בדורינו אנו שגדלה כח השפעת הרע והקליפות על בני ישראל. ויזכה כל אחד לכל ההשפעות טובות ולרפואות וישועות, וירוו רוב נחת דקדושה מכל הצאצאים, ונוכה לקרוע את הים מכל צרה וצוקה ומכל נגע ומחלה, וניוושע בגאולת הגוף והנפש, ונצא במהרה מושעבוד לגאולה ומאפילה לאור גדול, עדי נזכה ל'יוושע ה' ביום ההוא', הוא יום המקווה שעתידין לומר שירה לעתיד לבוא על כל החסדים שעשה הקב"ה עמנו בהתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

ובענין הזה מתאמרא בשם הרה"ק מבעלזא

זי"ע לבאר מה שכתב רש"י על הפסוק ויבקעו המים (שמות יד כא ד"ה ויבקעו) שנבקעו כל מימות שבעולם, ולכאורה יש להבין שהרי לא עבד הקב"ה ניסא למיוגא, וא"כ מדוע הוצרכו כל מימות שבעולם ליבקע, ומה תועלת יש בדבר. ומבאר הענין דהנה כאשר היו בני ישראל עומדים לפני ים סוף ומצרים היו מאחוריהם, והיו אז בצרה גדולה שלא ידעו אנה הם באים, ואז עשה להם הקב"ה נס וקרע להם הים, עי"כ נפתח פתח ושער עד סוף כל הדורות שכאשר יהיו בני ישראל שרויים בצרה יהיו ניצולים ממנה.

והנה הצרות נקראו בשם מים וכדכתיב (תהילים

סו, ב): באו מים עד נפש, ולכן נבקע בשעת קריעת ים סוף כל מימות שבעולם כדי שבכל עת ועונה שיהיו בני ישראל שרויים בצרה ינצלו מכח נס זו מצרה לרווחה. נמצא שבליל שביעי של פסח בו נפתח פתח ושער של הצלה לבני ישראל בכל הצרות, ועל כן עד היום הזה אפשר להיוושע מכל צרה וצוקה בכוחו של נס קריעת

נעילת חג הפסח שנת תשפ"ד

בתוכן

טעם קריאת היום 'אחרון של פסח' • מן הניסים הגדולים האדם מודה בניסים הנסתרים • משל למה הדבר דומה • חכם מה הוא אומר • יציאת מצרים טפל ושעבוד מלכיות עיקר • חג האמונה

לו, והרי שניהם הם ניסי הקב"ה שעשה עם עמו ישראל. ב) יש להבין מדוע נקטו חז"ל (שם) הלשון 'שעבוד מלכיות עיקר', מאחר שהכוונה הוא על הגאולה העתידה, וטפי הול"ל 'גאולת שעבוד מלכיות עיקר'.

ג) עוד יש לדקדק בדברי בעל ההגדה בשאלת החכם: מה העדות והחוקים וכו' ואף אתה אמור לו כהלכות הפסח אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן. ויש להבין מה נתעורר החכם לשאול כאן יותר מבשאר מצוות, ועוד כי מאחר שחכם הוא, ילך ויציץ במקראי קודש ויראה שכל מה שעושים הוא זכר ליציאת מצרים, ומה מקום יש לשאלה. ועוד יש להבין מהו התשובה שמשיבין אותו בהלכות הפסח אין מפטירין וכו', והרי יש עוד הרבה הלכות בהלכות פסח, ומדוע בחרו דווקא בהלכה זו. וכן יש להבין עיקר טעם הלכה זו, מדוע אכן אין מפטירין אחר האפיקומן כדי שישאר טעמו בפיו, מה שלא מצינו ענין כזה במקום אחר.

מן הניסים הגדולים האדם מודה בניסים הנסתרים

והענין 'יבואר ע"פ יסוד גדול דאיתא בתורת משה להחתם סופר (שבת הגדול) שצריך

טעם קריאת היום 'אחרון של פסח'

נראה לומר טעם על קריאת יום זה 'אחרון של פסח' מה שלא מצינו כדוגמת זה במקום אחר. ראשית דבר ראיתי לבאר ע"פ הא דאיתא בגמ' (ברכות יב): אמר להם בן זומא לחכמים וכי מוזכרין יציאת מצרים לימות המשיח והלא כבר נאמר (ירמיה כג, ז): הנה ימים באים נאם ה', ולא יאמרו עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא את זרע בית ישראל מארץ צפונה ומכל הארצות אשר הדחתים שם, אמרו לו לא שתעקר יציאת מצרים ממקומה אלא שתהא שעבוד מלכיות עיקר ויציאת מצרים טפל לו.

וע"פ זה מבאר שאנו מתפללין שיום זה יהיה יום אחרון של פסח שלא יהא עוד זכירת יציאת מצרים עיקר, כי אם זכירת שעבוד מלכיות, מאחר שנזכר במהרה בימינו לגאולה העתידה ויהא זכירת יציאת מצרים טפלה לעומת סיפור הגאולה הקרובה לבוא.

ואף אנו נלך בעקבות פירוש זה שהוא על דרך תפילה, אלא נבארו בענין אחר. בהקדם כמה דקדוקים, א) יש להבין מדוע אכן יהיה הגאולה העתידה עיקר ויציאת מצרים טפל

בראשית כי עולם חסד יבנה, וכן למכה מצרים בבמוריהם נדע כי לעולם חסדו, וכן כולם, מכל נס לשעה נדע כי לעולם חסדו וטובו והתנהגותו והשגחתו לעולם יום יום, עכל"ק.

נמצא מבואר בדבריו שתכלית ועיקר נס קריעת ים סוף היתה כדי לעורר את לב האדם שיכיר בגדולת בוראינו, וכדברי הרמב"ן (שמות יג, טז) שכל דברינו ומקרינו הכל ניסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם. ואכן בני ישראל השיגו הכרה זו בשעת קריעת ים סוף, וכדאיתא **בנועם אלימלך** (ליקוטי שושנה ד"ה הפך ים) שבני ישראל ראו בשעת קריעת ים סוף את נפלאות הבורא יתברך שמו ורוממותו וגדלותו, עד שגם ביבשה ראו נפלאותיו שם עד אין קץ וערך, וזהו ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים, היינו שהלכו ביבשה בהכרה הניסית כהליכה בתוך הים.

ענין האמונה צריך להיות חזק מאוד אצל האדם בבהירות נפלאה אפילו במצב של נסיון, וכמסופר בענין זה על איש אחד שדרש בענין יציאת מצרים, והתחיל לספר שירדו אבותינו במצרים למשך מאתיים ועשר שנים, עד שנתגלגלו רחמי הבורא על עמו והוציאם משם באותות ומופתים גדולים, ואחר שיצאו התחילו מצרים לרדוף אחריהם עד שהגיעו בני ישראל לים סוף ומצרים מאחוריהם ולא ידעו אנה הם באים, וכאשר אמר הקב"ה למשה 'ויסעו', התחיל יהודה בן עמינדב להרהר אם אכן יצילנו הקב"ה כשיכנס לים, וכך היה עומד שם יהודה בן עמינדב והרהר בדעתו בספיקות אם ליכנס אם לא.

ובל העם השומעים את דבריו נתרגזו על שחזר וישונה את טעותו ברבים כמה פעמים באומרו יהודה בן עמינדב במקום נחשון בן

כל אחד להשיב אל לבבו, שמבאר שם מאמר דוד המלך (תהילים קלז, ד): לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו, ולחיבת הקודש נעתיק את דבריו הקדושים: [כי יש להבין] מה הרעש אם לפני שלשה אלפים שנה נקרע הים שעה אחת ונתייבש, ונפל לחם מן השמים, הלא בכל רגע [יש] ניסים כאלה, [כין] מי פתי לא יתעורר בזרעו זרע באדמה ויציץ ממנו ציץ ירוק ושוב פרח בו פרח אדום או לבן ושוב יגמול ממנו פרי פלוני, איך נעשה זה, וכי אין זה נס כקריעת ים סוף.

[אלא ש] הנה יבוא השוטה ויאמר בחכמתו שזה הוא בטבע, כי ניצוצי חמה מכין בעפר, ומי גשמים מרטיבים ועי"ז נעשה כך ועי"ז נעשה כך, [אמנם] יאמר נא על ידי מה מכים ניצוצי חמה, ועל ידי מה יעלה אד מן הארץ להגשים, וכל דבריהם הבל ורעות רוח, אלא שחכמיהם אומרים העולם כמנהגו נוהג כה היה וכה יהיה, ואין אחר עושה כן בחכמה ובתבונה ובדעת ואין אלוקים, [אלא] כך הוא הטבע מעצמו, ואמת שהוא פלא ואין להבין סתרי הטבע, מ"מ מעצמו הוא כן.

אמנם כשהקב"ה משנה טבע כגון קורע הים לשעה אחת וממטיר להם לחם מן השמים ומוציא מים מצור חלמיש, אע"פ שכל אלו המה כטפה מן הים נגד חידושי מעשי בראשית שבכל יום ויום, מ"מ ישפוט כל בר דעת מזה שאין הטבע נוהג כן מעצמו, שא"כ לא היה יכול להשתנות לצורך שעה, וא"כ משינוי קטן הלז נודע כי לעולם חסדו, שהוא היוצר והוא הבורא עושה ניסים נפלאות בכל יום.

והיינו לעושה נפלאות גדולות לבדו, [היינו] לפעמים לפי שעה, [ובכך] נדע כי לעולם חסדו, [מה] שעשה בבריאת העולם ובמעשה

כשלשת אלפי שנה, אין השמחה רק על הניסים שעשה אנו, כי אם על מה שהניסים מורים שבכל יום ויום עושה השי"ת עם עמו ישראל ניסים ונפלאות עד אין מספר, ואין בעל הנס מכיר בניסו, ושמחים אנו שזוכים אנו להשיג הכרה זו שהוא עושה עושה ויעשה לכל המעשים, ואכן ניסי מצרים אינם אלא הוכחה על כל הניסים שבכל יום ויום, וכדברי הרמב"ן שהזכרנו לעיל, וזהו מלפני אדון חולי ארץ (הלל), כי תכלית ותועלת נס קריעת ים סוף היתה כדי שנגיע לידי השגה זו בגדולת בוראנו העושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו.

חכם מה הוא אומר

ובזה יבואר שאלת החכם מה העדות והחוקים וכו', שכוונתו לשאול מדוע עושים כל ענינים אלו זכר ליציאת מצרים, מאחר שהקב"ה מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, ומאי טעמא עושים זכר ליציאת מצרים יותר משאר ניסים הנעשים בכל יום ויום. ועל זה אמר בעל ההגדה אף אתה אמור לו כהלכות הפסח אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן, כדי שישאר טעמו בפיו, והיינו שאף שאכן גדולת הבורא מתגלה בכל הניסים שעושה עמנו בכל יום ויום, אמנם מן הניסים הגדולים והמפורסמים כיציאת מצרים האדם מודה ומכיר בניסים הנסתרים הנעשים מידי יום ביומו.

ומהא' טעמא נמי נוהגים לחזור על פיוטי ההגדה בעת נעילת החג, כדי שישאר הטעם בפה, ונזכור ונתבונן בכל רגע ורגע בגדולת חסדי הבורא שעושה ושעושה עמנו בכל עת ועונה, ושכולם ניסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם.

עמינדב, אמנם הוא המשיך בשלו וסיפר על יהודה בן עמינדב שעמד שם קודם שנכנס לים והלך ונתייעץ עם כמה אנשים אם אכן עליהם ליכנס לים, עד שבא אחיו נחשון בן עמינדב, ובלא שום דיבורים קפץ לתוך הים מתוך אמונה ובטחון בהשי"ת העושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו. ובזה רצה לעורר את לבם שעיקר האמונה היא שיהיה האדם ברור בזה כשמש בצהריים ללא שום הרהורים כלל, וכדוגמת נחשון בן עמינדב שלא הרבה כלל אלא מיד הקפין עצמו לתוך הים כדברי הקב"ה.

משל למה הדבר דומה

וענין התגלות הניסים שבכל יום ויום ע"י הניסים הגדולים, המשילו למלך בשר ודם שמלך על כמה מדינות וגמר בדעתו ללבוש בגדים פשוטים ולבוא בין הקהל לראות את הנעשה והנשמע בתוככי העיר. אמנם מאחר שלא הכירוהו לא הביטו עליו כלל, ורק כאשר הוצרך לעבור את הגבול והוצרך להראות לשומרים את הפאס. הכירו בו מיד שהוא המלך בכבודו ובעצמו, ונעשה שמחה גדולה שם כשנתודע לכל בני העיר שהמלך במדינתם. והיה שם ילד קטן שראה את הנעשה, ופנה לאביו בשאלה: לשמחה מה זו עושה? וכי מה שמחה יש בזה שאחד מראה חתיכת נייר, הרי אף אני יכול להביא חתיכת נייר?!, עד שביאר לו אביו, שאכן אין שום חשיבות בחתיכת הנייר עצמו, אלא בתוכן הכתוב בנייר המורה על שאיש זה הוא המלך בכבודו ובעצמו, ואין הנייר אלא ממוצע שיוכל להוכיח שכן הוא.

והנמשל הוא, שאף אנו השמחים בימי החג על הניסים שעושה הקב"ה עמנו לפני

ובכבר אמר פעם הרה"ק בעל האמרי נועם

מדויקוב זי"ע לבאר מאמר הכתוב (דברים י, יב): ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך, דהיינו כשתרצה לידע מה ה' אלוךך גדולתו, הבט בעיך וראה במה ששואל מעמך, היינו איך שבני ישראל בעצמם עושים רצון קונם במסירות נפש, כי גם זה גדול יותר מיציאת מצרים, כי הוא דבר למעלה מהשגתנו איך שיוכל אומה קטנה לעמוד בעוז ותעצומות נגד כל הרדיפות במשך שנות הגלות המר הזה.

ובזה יבואר מה שמתפללין אנו ביום זה שיהיה יום זה אחרון של פסה, היינו יום האחרון שנכיר בגדולת בוראינו מחמת ניסי מצרים שנעשה לפני כשלושה אלפי שנה, כי מאחר שכבר נזכה במהרה בימינו לגאולה העתידה, ונכיר בגודל הנס שבני ישראל נשארו יראים ושלמים לה' ולתורתו אף בתוך כל השעבוד מלכיות והתלאות שעברו עלינו, וע"כ לא נצטרך עוד להגיע לחג הפסח כדי להכיר בגדולת הבורא, כי גם זה יהיה עיקר נגד כל שאר הניסים של יציאת מצרים. ומהאי טעמא אמרו חז"ל 'שעבוד מלכיות עיקר' ולא אמרו 'גאולת שעבוד מלכיות עיקר', כי אכן עיקר הנס הוא בשעבוד עצמו, שעל אף כל השעבוד והרדיפות נשארו בני ישראל נאמנים לה' ולתורתו.

חג האמונה

והנה חג הפסח הוא חג האמונה ואף המצות הוא מיכלא דמהימנותא, א"כ הזמן גרמא להתחזק באמונת אומן ביתר שאת ויתר עז, ואיתא בחידושי הרי"ם לבאר מאמר הגמ' (פסחים קיח.) קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, וכן אמרו על זיווגו של אדם (סנהדרין כב.), והענין

יציאת מצרים טפל ושעבוד מלכיות עיקר

והנה איתא בגמ' (יומא טז:) למה נקרא שמן אנשי כנסת הגדולה שהחזירו עטרה ליושנה, אתא משה אמר (דברים י, יז): הא-ל הגדול הגבור והנורא, אתא ירמיה ואמר נכרים מקרקרין בהיכלו איה נוראותיו, לא אמר נורא, אתא דניאל אמר נכרים משתעבדים בבניו איה גבורותיו, לא אמר גבור, אתא אינהו ואמרו אדרבה זו היא גבורת גבורתו שכובש את יצרו שנותן אך אפים לרשעים ואלו הן נוראותיו שאלמלא מוראו של הקב"ה היאך אומה אחת יכולה להתקיים בין האומות.

והיינו שבמשך כל שנות הגלות שעומדים עלינו לכולותינו, בכל זאת הקב"ה מציילנו מידם ברוב רחמיו וחסדיו. ואיתא בסידור ה'יעב"ץ (סולם בית א-ל חו"ק ב) שכאשר נתבונן בגודל חסדי הבורא, מה שאנו נמצאים בגלות קרוב לאלפיים שנה תחת שעבוד מלכיות, ובכל זאת עוד רד ישראל עם א-ל, הנה דבר זה הוא גם גדול יותר מיציאת מצרים, כי אין לך גם גדול מזה מה שבני ישראל נמצאים בגלות שזה אחד בין שבעים זאבים, ומשתעבדים ומפוזרים תחת ארבע כנפות הארץ, ובכל זאת לא המירו את דתם אלא עומדים בעוז ותעצומות לעשות רצון קונם, וזוכרים את חסדי הבורא עמהם.

ולחיבת הקודש נעתיק לשון קדשו בסיום דבריו: חי נפשי בהתבונני בנפלאות אלה גדלו אצלי יותר מכל שאר ניסים ונפלאות שעשה השי"ת לאבותינו במצרים ובארץ ישראל, וכל מה שארך הגלות יותר, נתאמת הנס יותר ונודע מעשהה תקפו וגבורתו.

כל אחד במשך ימי החג, בין בעיני אמונה ובין בשאר עיני עבודת השי"ת, ובפרט במיעוט הגשמיות שהיה בימי חג הפסח, ונזכה כולנו לקחת השפעת קדושה זו לכל ימות השנה, וביותר ההתחזקות באמונת אומן שעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו, ויושעו כולם ברפואות וישועות וחיי נחת וזיווגים הגונים, ובניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל, ותפילתנו בפינו זך שוכן מעונה קומם קהל עדת מי מנה בקרוב נהל נטעי כנה בהתרומוות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

הוא כי בקריעת ים סוף לא עלה על דעת בני ישראל שהצלתם יבוא ע"י שיקרע לפניהם הים, אלא זה חשב שיפסקו מצרים לרדוף אחריהם וזה חשב עצה אחרת, אמנם כולם התייצבו וראו את גדולת הבורא שהצילם באופן שלא עלה על דעת אחד, וזהו שדימו חז"ל זיווגו של אדם ומזונותיו כקריעת ים סוף, כי עתיד הקב"ה להביא לו ישועה ממקום אשר כלל לא עלה על דעת האדם, ועצת ה' היא תקום, ואין האדם צריך אלא להשליך על ה' יהבו.

יעזור השי"ת שנוכל לקבל את כל ההשפעות טובות והתרומוות הנפש שנתרום

המאורות הגדולים

מרבית "ק הלב שמח מאלעסק זיעובי"א

לב שמח לפסח

מלוט מספריו הקדושים

טעם שמטבילין כרפס במי מלח + כוונות סיפור יציאת מצרים + שמירת הדיבור ומחשבה – יסוד צדיק + ע"י ההילול נכנע הבן הרשע + גודל השירה – ישיר לעתיד + השתתפות הנשמות כשאומרים השירה + הקב"ה כביכול אמר עמהם שירה

והלכו כולם למקואות לטהר עצמם, ולכך הרמז כרפ"ס סמך ריבוא [פרך] וטובלים במי מלח שיצאו כולם למקואות מים מלוחין, שהיו כל המקואות שלהם מוסרכים במצרים ע"י המכות.

(הגדה לב שמח)

כוונות סיפור יציאת מצרים

מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים. ידוע בזהר פסח, דמצוה לספר ביציאת מצרים, ומביא בזהר טעם פשוט גם כן, דכך ראינו כשהמלך הוא במרחק רב, הגם שהוא מלך אדיר, מכל מקום אינם יודעים, אבל אם הולך לכבוש מדינות ומדברים ממנו, אז על ידי הדיבור נפל אימה ופחד על הקרובים ועל הרחוקים, ולכך

טעם שמטבילין כרפס במי מלח

מה נשתנה הלילה הזה וכו'. על כל הקושיות, (וש) התירוצים בפשיטות. מצה על שום שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה הקב"ה וגאלם, מרור על שום וימררו את חייהם (שמות א, יד), וגם כן מסובים על שום חירות, אבל מה שמטבילין ב' פעמים אין מובן [דה] פעם [ד]מרור בחרוסת [מובן] על שום וימררו ואשה ובעלה דורסים בחומר ובלבנים (ביוצר לשבת הגדול),

אבל כרפס במי מלח צריך טעם, ולפי הנראה שישמעתי ממו"ח [הרה"ק השר שלום מבעליא] הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר (פסחים צב.), ממילא תיכף אחר המילה שכל ישראל מלו עצמן ממילא היו כפורש מן הקבר

מצוה לספר ביציאת מצרים, ובה נופל אימה ופחד^ב

וביותר פעמים שאדם פיו בדברי לשון שקר, אז על ידי דיבורים קדושים יש לו עלייה להדיבור שלו. וכך ידוע דזה הכוונה של סיפור יציאת מצרים, על ידי התעלות שורש הדיבור, על ידי זה נקרא הקרבן פסח – לשון 'פה סח'^ג

(סידור לב שמח)

שמירת הדיבור ומחשבה – יסוד צדיק

ימי חיך הימים כל ימי חיך הלילות. אפשר לומר דזה הרמז שאמר דוד אך טוב וחסד ירדפוני 'כל' ימי חיי (תהלים כג, ו), אמר בלשון 'כל' ומרבה הלילות, והרמז [ד]מצינו (וזה בהקדמה ח.) אל תתן את פיך לחטוא את בשרך (קהלת ה, ה) שע"י שמנבל פיו בזה מטמאים אותו בלידה^ד, ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא, [ד]כפי הנראה מי שבא לידי טומאה בלידה סובר שהוא אינו חייב רק שגגה היא, למה יקצוף האלהים על קולך וחבל מעשה ידך (שם) אפי' מצות ומעשים טובים, כפי הרמז מדת יסוד צדיק יש

לו התקשרות מכל האברים (תיקו"ז תי' כ"ג סט.), כמבואר ועקב איש תם יושב אוהלים (בראשית כה, כז), בכל אהלים תפארת ומלכות מתפשט ונחלק לכל אוהלים שש ומתפאר בגוונין שלו בכל הגוונין (עי' תיקו"ז תי' ככה, ובזוהר ח"ב נא:) וממילא חסד וגבורה נכלל בסוד תפארת (וזה ח"כ כח.) ומצינו אלה תולדות יעקב יוסף (בראשית לו, ב) מדת יסוד ג"כ כולל, ממילא ידים סוד חג"ת נכלל במדת יסוד, וזה וחבל מעשה ידך שע"י פגם מדת יסוד... וכך מצינו (סידור האר"י קול יעקב) בכונות מודים שצריך לכרוע עד שיתפקקו כל ח"י חוליות שבשדרה (ברכות כח), והוא סוד ח"י חוליות ... ועי"ז יורד הטפה מהמוח ליסוד ת"ת לתת למלכות, ראינו מדת יוסף מתפשט עד המוח, וממילא **אם חלילה פגם במדת צדיק ובפה ממילא עושה פגם ביסוד** ומלכות נוגע עד המוח, וממילא בהתקשרות המוח בתורה ומעשים טובים, אפילו פעמים שאין לו פנאי ללמוד ולהתפלל צריך התקשרות המחשבה כל אחד לפי ערכו, מי שיכול להיות לו מחשבה באור התורה בודאי טוב, ואפילו פשוטים גם כן יכול להיות לו התבוננות גדלות הבורא ושפלות האדם, כמו שאמר דוד (תהלים ח, ד-ה) כי אראה

ב ושם ז"ל «וישראל בהווא סיפוא [של יציאת מצרים] יחבי חילא למריהון, כמלאכ דאיתוסף חילא וגבורטא כד משבחין גבורתיה ואודן ליה, וכלהו דחלין מקמיה ואיסתלק יקריה על כלהו, ובגין כך אית לשבחא ולאשתעי בסיפור דא».

ג המורה שע"י סיפור יציאת מצרים בחג הפסח מתעלים כל הדיבורים, ונתקן בחינת הפה להיות נעשה פה סח' (וראה שע"כ דרושי הפסח דרוש ג ודרוש יא, פרע"ח שער חג המצות פ"ז).

ד וז"ל רב המנונא סבא אמר הכי (קהלת ה') **אל תתן את פיך לחטוא את בשרך** פירושו **דלא יחייב בר נש פומיה למיתי להרהורא בישא** שלא יתן אדם את פיו לבוא לידי הרהור רע, ור"ל שלא ידבר אפילו עם אשתו בענינים המביאים את האדם להרהר בעניני תאוה, **ויהא גרים למחטי לההיא בשר קדש** ויהיה גורם להחטיא את בשר הקודש, ור"ל שע"ז יכול לבא לידי קרי רח"ל, **דחתים ביה ברית קדישא** שחתים בו הברית קודש **דאילו עביד כן משכינ ליה לגיהנם** שאם עשה כך מושכין אותו לגיהנם, ושם נדון עליו ועל שאר עוונות, **וההוא דממונא על גיהנם דומ"ה שמייה** וזה שממונה על הגיהנם נקרא דומ"ה, **וכמה רבוא דמלאכי חבלה בהדיה וקאים על פתחא דגיהנם** וכל אינון דנטרו ברית קדישא בהאי עלמא לית ליה רשו למקרב בהו.

על שאלת הרשע ואמרתם זבח פסח (שמות יב, כז).

וממו"ח [הרה"ק השר שלום מבעלזא] שמעתי

שאמר מה הפירוש ואף אתה הקהה את שיניו, הכוונה כך, בעת שהרשע שואל מה העבודה, אז מצוה אל תען (משלי כו, ד) אלא ואמרתם זבח פסח, לא לו, אלא בעת שרואין [ש]הרשע פיקח אז חיוב להודות להלל לשבח להשם לנגד עיניו, ובזה עצמו הרשע רואה ההילול להשם מהצדיק, בזה עצמו נכנע, אפשר לומר מחמת שעל ידי שירות וזמרה בזה נכרסים הרשעים, כפי שאמרת ר"ת של כ"ל ה'נשמה ת'הלל (תהלים קג, ו) משבר הרשעים, וכך ידוע דזה השם עתיד להיות על מצחו של משיח ובו יכניע כל הכוחות ע"י הלולים של הכלל ישראל, וגם כן בזה עצמו נשבר, כפי שידוע (שם לב, י) רבים מכאובים לרשע והבוטח בהשם, האתנחתא הוא על השם, והפירוש רבים מכאובים לרשע והמכאוב הגדול שלו הוא והבוטח בהשם, שרואה איש בוטח בהשם בזה עצמו נשבר, ולכך כתיב על שאלת בן [ה]רשע מה העבודה כתיב ואמרתם היינו לעצמו להודות ולהלל ובזה עצמו נשבר מתלעות רשע, לכך לא כתיב ואמרתם לו אלא ואמרתם היינו בעצמו שיר ושבח בזה נכנע הרשע.

וזה הפירוש ואף אתה הקהה את שיניו הכוונה הקהה את שיניו, לא שיכה אותו חלילה

שמך מעשה אצבעותיך כו' מה אנוש, וממילא מתלהב לבו לעבודת השם ב"ה בהתקשרות המחשבה.

וזה שביקש דוד אך טוב וחסד (תהלים כג, ו) ידוע שורש המחשבה הוא חכמה בינה ודעת, ושם החכמה הוא ע"ב¹, שם הבינה אה"ה כ"א², ושם הדעת אהו"ה י"ז³, וזה שהתפלל שיהא לו התקשרות המחשבה שהוא א"ך טו"ב וחס"ד חב"ה, ובזה ירדפוני 'כל' ימי חיי לרבות הלילות, שיהא טוב ע"י התקשרות המחשבה⁴.

וג"כ בזה עצמו נרמז מה שחכמים אומרים ימי חיך כולל ימים ולילות⁵, ואמר כל ימי חיך להביא לימות המשיח ע"י התקשרות המחשבה, בזה זוכה לשורש אור של משיח, וזה ושבתי בבית ד' לאורך ימים, כולל מה שבא להשתתף בבתי כנסיות ובבתי מדרשות תמיד, ובזה עצמו כולל לאורך ימים לעוה"ב אריכו דיומא שהוא אחד באחד ע"י התקשרות המחשבה בא לידי עוה"ב.

(הגדה לב שמח)

ע"י ההילול נבנע הבן הרשע

רשע מה הוא אומר מה העבודה הזאת לכם כו' ואף אתה הקהה את שיניו ואמור לו בעבור זה עשה ד' לי. ואין מובן הא בהתורה כתיב

ה עולה בג' חס"ד.

ו פ' דשם הבינה שהוא אה"ה בג' כ"א, וזהו א"ך.

ז פ' דשם הדעת שהוא אהו"ה בג' י"ז, וזהו טו"ב.

ח דע"י התקשרות המחשבה באור התורה או בגדלות הבורא ביום נשמר בלילה מכל חטא.

ט כהנ"ל דע"י התקשרות המחשבה כהנ"ל זוכה לימי חיך ל'ימים ולילות' בשלימות.

י פירושו דמה שכ' ואמרתם זבח פסח אינו נאמר בשביל הרשע הזה וזה לא לו, רק על תען כאולתו וכו'.

שם לא היה נגאל, שורש מאלו דבורים שמעתי
ממו"ח זללה"ה, ובוה ויקוד העם וישתחוו (שמות
יב, כז) רש"י על בשורת הבנים, אין מוכן הא זה
מדבר בבן רשע, אלא על ידי שישמעו אעפ"י
שחלילה יהיה בן רשע, ע"י ואמרתם זבח פסח
להלל להשם בזה הקהה את שינוי נשבר מתלעות
רשע, ובוה ויקדו וישתחוו על בשורת הבנים.

(הגדה לב שמח)

בהרמס יד אלא ע"י שיר ושבח מזה עצמו נשבר
מתלעות רשע, שעיקר היכר שלו בשיניים
באכילה ושתיה ודיבור, וע"י שיר שורש ואמרתם
זבח פסח בזה עצמו נשבר שינוי, ואח"כ אמור
לו בעבור זה עשה ה' לי ולא לו, אפילו זה גם כן
אין אומרים לו לנוכח שאם כן היה שייך לכתוב
ולא לך, אלא אל תען (משלי שם) אלא שמדבר
לחכם, וזה הרשע ישמע זה ולא לו אלו היה

לשביעי של פסח

השתתפות הנשמות כשאומרים השירה

וגם מרמז לעתיד לבוא על כל דור ודור, שהם
אמרו בגודל קדושה, ולכך תמיד²
כשהכלל ישראל אומרים השירה בכוונת הלב
הם משתתפים עצמם עמהם ואומרים עמהם,
לסייעם להיות (לקבל) [מקובל] לרצון לפני השם.
וזה 'לאמר' תמיד בלי הפסק, לעתיד גם כן.

וגם מרמז 'לאמר' שהאירו בשירה אור גדול
וכח הקדושה, עד שתמיד נמשך כח
הקדושה שלהם 'לאמר אשירה', שאותו זמן
נתנו בדבורים כח לדורי דורות 'לאמר אשירה
לה"י".

גודל השירה – ישיר לעתיד

אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת
להשם ויאמרו לאמר אשירה [לה']. מה
'לאמר', בפשיטות הוא כך, דידוע (בסידור אר"י)
כשאישי ישראל אומר השירה צריך לצייר עצמו
כאלו הוא עצמו עובר בים והקב"ה מצילו, והוא
שלימות גדול אל הנפש ומכפרת עון, וזוכה
לאמרה לעתיד לבוא³, ראינו [ד]בהשירה נכלל
כח לאומרו לעתיד, אפילו אנחנו, מכל שכן הם²
שאמרו בגודל התלהבות בודאי יזכו לאומרה
לעולם הבא, וזה 'ויאמרו לאמר' היינו שאמרו
עכשיו בגודל אור יזכו לאמר לעתיד לבוא.

יא ע"י בספר תולעת יעקב וכתב המאור ע"ה (זוהר שם קלב, א) כי כשישראל מכוונים בשירת הים, הכלה
הנזכרת בשיר השירים מתעטרת באותה עטרה שעתידי הקב"ה להעטיר למלך המשיח, ובאותה עטרה נתעטרה
כשעברו ישראל את הים והטביע הקב"ה כל חיל פרעה ופרשיו. וכל הזוכה לאומרה כראוי בעולם הזה זוכה לראות
המלך המשיח בתיקון העטרה ההיא וזוכה לאומרה בזמן ההוא, שנאמר (שמות טו א) אז ישיר משה, אז שר לא
נאמר אלא אז ישיר.

יב היינו הדור ההיא

יג היינו בכל יום ויום

יד וע"י בלב שמח עה"ת (פרשת בשלח) שמוסיף וז"ל וגם זוכה להתלבשות תמיד, [ד]כשאישי ישראל רוצה
לומר שירה בכוונת הלב, ואין בקל אצלו אז באים אותן הנשמות שאמרו [ה]שירה בכוונת הלב ומסייעין להם.

למעלה בהקב"ה לומר ג"כ השירה, ובוה בוודאי
 היה אור של אין שיעור וזה 'אשירה לה' כביכול
 להקב"ה בעצמו שראו כולם באספקלריא
 להקב"ה אומר גם כן השירה לכך אמרו אשירה
 לה' כביכול שהשם ישיר גם כן.

(סידור לב שמוח)

הקב"ה כביכול אמר עמהם שירה

וגם כן מרומז 'לאמר', כל המלאכי מעלה אמרו
 אחריהם כל השירה, ואפילו כביכול הקב"ה
 בכבודו ובעצמו אמר גם כן השירה ומיפה אותם,
 כמבואר בזהר (ח"ב רב, א-ב) על 'ויהי קול מעל
 לרקיע' (יחזקאל א, כה) - ליפות קולות ישראל,
 מכל שכן כשמושה והכלל ישראל אמרו, נתעורר

מגנזי המלך

תורות סיפורים ועובדות שסיפר כ"ק הנה"ק נאב"ד מעלבארן זצ"ל

לכבוד חג הפסח

ליקוט מתוך ספר 'גנזי המלך'

היראה היא הכנה להיות כלי מקבל - מהו ההכנה הראוי * ביטל הדעת לחכמים * שידוך מהלב שמח בעת מים שלנו * בעקיטשע לכן בבעלזא * השתוקקות הלב שמח להקריב הקרבן פסח * ישועה חוץ לטבע ע"י המעש"ט * צריכין להתפלל על הנאולה * טעות בהברה הליטא

ומקשים המפרשים איך תלוי קושית הגמרא בר' חנינא, ולמה לא על הפסוק גופא.

והנראה בוודאי הקושיא היא על הפסוק, אלא שעל הכתוב עצמו הייתי אומר שאין הקושיא גדולה כל כך, כי נותנין לו סייעתא דשמיא לבא אל היראה, ואם כן היא מילתא זוטרת, כיון שהיא בידי שמייס לסייע לכל אדם. אלא שר' חנינא אומר שאין זה בידי שמים פירוש שצריך האדם להתעורר בעצמו לבא אל היראה בלי שום סיוע, ואז מקשה שפיר אטו יראה כו', היוצא לנו מזה שצריך האדם להודרו מתניו אל היראה תמיד, שלא ישכח כי אין לו סיוע, וזהו גם כן פירוש הפסוק ועתה כו' שואל מעמד פירוש נעשית שואל על היראה כמו השואל החייב באונסין, כן אתה צריך להשגיח תמיד שלא תאבד ממך היראה בשום פנים, אף באונס, וזהו 'כל' המצוה אשר אנכי מצוך כו', פירוש עיקר

היראה היא הכנה להיות כלי מקבל - מהו ההכנה הראוי

הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע אמר פע"א בליל התקדש חג הפסח לחסידיו: איך לאדון צום סדר נאכט יעדן איינעם, ווער עס וויל, אבער כלים דארף מען זיך מיט ברענגען!.

והביאור בדבריו הקדושים: שעל האדם להכין לעצמו כלים ראויים ומוכנים לקבל ההשפעה של הצדיק, כי אם אין לו כלי אין לו במה לשאוב את ההשפעות. וכמו שכתוב בספה"ק נועם אלימלך (סוף פר' עקב) וזה לשון קדשו: כל המצוה אשר אנכי מצוך היום כו', על פי הגמרא (ברכות לג:) אמר ר' חנינא הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים שנאמר (דברים י"ב) ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך פי אם-ליראה את-ה' אלקיך, ומקשה הגמרא אטו יראה מלתא זוטרת ותינץ אין לגביה משה כו'.

טעם וסברא בזה, דהלא מאותו נהר שרב מתנה לוקח המים, יוכלו גם הם לקחת בעצמם, ומאי אולמא מים של רב מתנה ממים שלהם שעבור זאת יקפיד רבם שילוש דוקא במים שלו, עם כל זאת לא הרהרו אחרי רבם מאומה מחמת חוזק אמונתם ברבם, וכיון שחששו שמה כוונת רבם ליקח דוקא מים שלו, אתו כולי עלמא בחצביהו לאמר תנה לנו מים, א"כ שפיר הודיעו לנו חז"ל עובדא זו להורות לנו עד היכן צריך שתהא חזקה קבועה בלבנו אמונת חכמים, ודפח"ח.

שידוך מהלב שמח בעת מים שלנו

ידוע ומפורסם שבעיר בעלזא לא היו המים ראויים לשתייה, מחמת קללתו של הגאון הקדוש רבי יואל סירקיש זצ"ל הב"ח ששימש כרב העיר, וסבל רדיפות נוראות עד שהוכרח לברוח משם בבזיון רח"ל, וקילל את העיר בכמה קללות נמרצות, וא' מהם שלא יהיה להם מים לשתייה, אשר על כן היו צריכים לשאוב מים ממעיינות מסביבות העיר.

ופע"א לפני חג הפסח כאשר מרן המהר"ש **[מבעלזא]** זי"ע נסע עם מרכבה מחוץ לעיר לשאוב מים שלנו לצורך אפיית המצות, התגודדו ילדי העיר וקפצו על המרכבה וביניהם

המצוה היא 'שתשרה בתוכה היראה' הנקראה אנכי פירוש ממני שתראה שתהיה שכניתי שורה במצוה ההיא על ידי היראה וק"ל *.

ביטל הדעת לחכמים

זקני הק' החוות דעת זי"ע ביאר מאמר הש"ס במס' פסחים (דף מב.) אר"י אשה לא תלוש העיסה של המצה לחג הפסח אלא במים שלנו, פרש"י ובלשון הקודש היו דורש וכסבורין השומעין שבמים שלו הוא אומה. דרשה רב מתנה בפפוניא, למחר אייתו כולי עלמא חצביהו, ואתו לגביה, ואמרו ליה הב לן מיא, אמר להו אנא במיא רביתו אמרי, פרש"י תרגום של לנו דביתו. עכ"ל הגמרא. והקשה הגאון נהי דכן היה המעשה שאנשי פפוניא לא הבינו כוונת רב מתנה בתיבת 'שלונו', למה להם לחכמי הש"ס להודיע לנו עובדא זו, ומה נפק"מ לנו לדעת זאת.

אולם הדבר נכון דרבותינו בעלי הש"ס רמזו לנו לדעת עד כמה צריך כל אדם להיות נזהר באמונת חכמים, ושלא להרהר ח"ו אחריהם אפי' בדבר שהוא רחוק מאד משכל ההגיוני, דהנה אנשי פפוניא שסברו דרב מתנה הזהירים לא ללוש אלא במים שלו, בודאי לא הבינו שום

א ומן הנכון להעתיק דברי המגיד מטריסק בענין הכנת האדם להיות כלי לקבל ההשפעה מה שכתב בסוה"ס הקדוש **מגן אברהם** (מאמר הדרכה ישרה) וזה לשון קדשו: איתא בגמרא (סנהדרין כב:) אין אשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי, ועוד איתא (יבמות לד) אין אשה מתעברת מביאה ראשונה, הנה כשם שבזיווג הגשמי אינו יכול להיות שום הולדה מביאה הראשונה, והיא רק בבחינת הכנה לעשות אותה כלי שתהיה ראויה אחר כך להתעבר ולהוליד, כמו כן הוא הענין ביחוד וזיווג הרוחני בהספירות ומדות הרוחניים, **כשהאדם מתחיל לחנך עצמו בדרכי עבודת השי"ת בתיקון המדות, שמביאה הראשונה היינו שמתחילת האתערותא מה שמתחיל לקרב עצמו לעבודת השי"ת, אינו יכול להיות אצלו מזה שום הולדה מחמת שעדיין אינו כלי שיוכל לקבל השפעה העליונה, והיא רק הכנה בלבד, שבזה עושה עצמו כלי שיהיה מוכן ומוכשר לקבל אור וחיות הקדושה העליונה, ושיוכל להוליד ולסגל תורה ומצוות ומעשים טובים, על ידי שיעמום עול מלכות שמים על שכמו, להיות מוסיף והולך תמיד בדרכי עבודתו יתברך, וכי' וכי', וכותב באריכות הדרכה להאדם במשך כל היום, עיי"ש בדבה"ק.**

השתוקקות הלב שמח להקריב הקרבן פסח

זקניי הק' בעל לב שמח זי"ע היה משתוקק ומצפה להגאולה שלימה בהשתוקקות רבה ועצומה באופן מופלג, וסיפר זקניי שבשבת הגדול שנת תרמ"ב אחר שסיים הלב שמח אמירת התורה על שלחנו הטהור סיים ואמר בהתלהבות וברשפי אש: 'תקתינו איתנה להקריב קרבן פסח בטהרה בביהמ"ק, כי כהן גדול יש לנו, ואפר פרה יש ג"כ כאמרם ז"ל', עכ"ד הקדושים. ומה לבד יכולין לראות גודל בטחונם וציפיותם לביאת משיח צדקנו בכל רגע ורגע.

ישועה חוץ לטבע ע"י המעש"ט

וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק'. שמעתי מוקני הק' ר' איצקל אדמו"ר מאלעסק בסטאניסלאוו שיממע מוקני הק' מאלעסק זי"ע במה שאומרין בהגדה של פסח 'וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק', ולכאורה איפכא הול"ל ואתן לו את יצחק וממנו ארבה את זרעו, וביאר דהנה אברהם אבינו הרי ה' עקר ושרה עקרה, ורק בזכות המעשים טובים המרובים שעשו זכו להוליד את יצחק, וידוע פירש"י בשם חז"ל על הפסוק (בראשית יב, ה) ואת הנפש אשר עשו בחרן, כי אברהם מגייר אנשים, ושרה מגיירת את הנשים והכניסו אותם תחת כנפי השכינה, וידוע שתולדותיהן של צדיקים המה מעש"ט, וזה הפי' וארבה את זרעו דהיינו המעש"ט שנקראו זרעם, ובזכות זה נתן לו את יצחק נגד דרך הטבע והבן³.

זקניי הרה"ק בעל לב שמח זי"ע, והגבאים גירשו את הילדים ממנה, ומרן המהר"ש הבחין בזקניי ואמר להגבאים 'דעם העניד'ל לאוט', ונכנס עמו בשיחה גם בהליכתו ובחזירתו, וכשחזר למעון קדשו, אמר להרבנית הצדקנית מלכה ע"ה: איך האב שוין א חתן פאר אונזער פרייד'אלע, כי בילדותו כבר הבחין בגדולת נשמתו.

בעקיטשע לבן בבעלזא

באותן הימים כשמרן הק' [מבעלזא] זי"ע קבע מושבו בעיה"ק ירושלים הגיעו כמה מבני קרתא דשופריא ובראשם הגה"צ רבי עמרם בלויא זצ"ל והביאו למרן 'בעקיטשע לבנה' כמנהג בני ירושלים, כי כידוע כל הרבנים שהגיעו לירושלים עיה"ק לבשו את מלבושי בני ירושלים וגלימותיהם, [וכן ידוע שהגאון רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל גאב"ד בריסק כשהגיע לכהן בירושלים עיה"ק לבש תיכף ומיד מלבושי בני ירושלים, (שבעת שהגאון מהרי"ל דיסקין הגיע לירושלים רצו מקורביו לסדר לו מנין מיוחד בביתו כראוי לכבוד תורתו הרמה, אך הוא סירב בדבר, ואמר שארץ כנען הוא מלשון הכנעה (כדמובא בשל"ה הק'), והוא רוצה להכניע את עצמו ולהיות כשאר אנשי ירושלים עיה"ק.], וביקשו שמרן ללבש את הבעקיטשע, מרן קיבלו בחשיבות, ואמר להם: "איך וועל גיין אי"ה ערב פסח דערמיט צום מצות באקן".

ולכאורה היה טעמו ונימוקו שלא רצה לשנות מהמלבושים שהלכו אבותיו הק', אך מרן 'האט קיינמאל נישט צוריק געוויזן קיין זאכן' לכן אמר שישתמש בזה בזמן חשוב.

ב ע"י באריכות בס' לב שמח עה"ת (?) וז"ל ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר ואולך אותו בכל ארץ

צריכין להתפלל על הגאולה

בחגגה של פסח, מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסבין בבני ברק והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה, עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית.

וביאר מורי הרב [ר' מאיר שפירא] זצ"ל שהיתה חילוקי דיעות בין התלמידים ורבותיהם, כי התנאים סברי שאף בתוככי חשכות הגלות רואים את אור הגאולה, וכמו שאמרו אנשי כנסת הגדולה (יומא סט:) הן הן גבורותיו הן הן נוראותיו, כי עצם הדבר שכלל ישראל הנתונה למכה ולחרפה מתקיימת כשה אחת בין שבעים זאבים, הא גופא נחשב כגאולה, אמנם התלמידים סברי שיש להפציר בתפילה שכלל ישראל יצא מחשכות הגלות, כי זה שהוא כצאן לטבח מובל אינו נחשב כגאולה אלא כגלות קשה מנשוא, וע"כ צריכין להתפלל ולבקש שיחיש עת פדיון.

והנה לילה רומזת על תקופת הגלות, ויציאת מצרים רומזת על עת הגאולה, והחכמים ישבו בבני ברק וסיפרו ביציאת מצרים כל אותו 'הלילה' היינו אפילו בזמן הגלות, והגיעו

תלמידיהם ואמרו, רבותינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית, דהיינו הגיע הזמן לבקש ולהחנן מלפניו על עמו שיושיעם ויוציאם מהגלות המור ומאפילה לאור גדול ומשעבוד לגאולה ואז נודה לו על גאולתו ועל פדות נפשינו.

טעות בהברה הליטא

בעיר לעמבערג כיהן ברבנות הגאון רבי הערש'לע אורנשטיין זצ"ל בעל שו"ת ברכת רצ"ה נכדו של הגאון הישועות יעקב זצ"ל, והשתקע לתקופה ארוכה בעיר בריסק שבמדינת ליטא, ואחר שפרצה מלחמת עסטרייך - רוסלאנד לא הי' יכול להישאר שם, אך בזמן שהתגורר בברייסק לקח לבתו את ר' ארי' לייב ברוידא, שהיה ת"ח גדול וידען עצום, וחיבר הספר מוקדם ומאוחר בתורה, מלחמות אריה על הברכת רצ"ה, ומילא את מקום חותנו ברבנות לאב"ד לעמבערג.

פעם כאשר ישב בבית דין בימות החורף הגיעה אשה א' לשאול את פיו, רבי! הכשרתי את האוויזים לצורך הפסח כדי לעשות השמאלין, 'אבער ס'איז געליגן אויף א ברעט', מה דינם [בגאליציא היו לוקחים בימות החורף השמנים מן האוויזים כדי לעשות מהם שמאלין].

כנען וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק. ואין מובן הא התרבות הזה התחיל מיצחק, א"כ היה שייך תחילה ואתן לו את יצחק, ובפשיטות כך, [ד]ידוע בספרים דאם אין לאדם בנים אז יעשה עובדא בזה הענין, כגון כל המלמד בן חבירו תורה כאלו ילדו (ב"מ פה). או צדקה מחיה את חברו, בזה נתעורר כח [ה]הולדה ונמשך לו בנים, ולכן כדי להיות נמשך לאברהם בנים, לכך נאמר לו (בראשית יב,א) לך לך מארצך וממולדתך, ובזה ואעשך לגוי גדול, כאן אי אתה זוכה לבנים, וע"ז ההילוך אז יתקרב על ידו בני אדם להשם ונעשה כאלו ילדו, וכך כתיב (בראשית יב, ה) ואת הנפש אשר עשו בחרן, שגירן תחת כנפי השכינה, רק בחרן היה מעט והיה ברצון שיהיה לו הרבה נשמות שבזה יתמשך לו בנים, וזה כוונה ברש"י לך לך ושם אעשך לגוי גדול, ע"ז התקרבות בני אדם תחת כנפי השכינה, ובזה ניתן לו בנים. וזה הפירוש 'ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר וארבה את זרעו' היינו שסייעו לו להיות מקרב בני אדם תחת כנפי השכינה ובזה נתעורר 'ואתן לו את יצחק' המשכת הבנים.

לו שכוונתה על קרש ולא על לחם, התבטא אז ואמר: גיט נאר א קוק! כבר ארבעים שנה שאני רב בלעמבערג, און מ'ווייסט נאך אלס ניט ווי אזוי צו רעדן.

ור' לייבעל'ע אחז את זקנו ונזדעק: גיט א קוק גיט א קוק! מהו מיני השאלות שבאים לשאלני? זי מאכט די שמאלץ אויף ברע"ט, כי הוא בהברה הליטאית הבין שכוונתה על לחם שקורין ברוי"ט, עד שא' הבין את טעותו ואמר

שביעי של פסח

חיזוק מהשירה

את הגאולה, כמש"כ רש"י על וחמישים עלו, שרק א' מחמשה יצא ממצרים, ונצטער משה עבורם ולא היה יכול לומר שירה, לכן הראה לו הקב"ה שיהיה עוד זמן שיחיו וישירו, ואז פתח משה בשירה, וסיים רבינו אנחנו אמנם נצלנו לארץ ישראל ורבים מאחינו בני ישראל נהרגו ונשחטו על קידוש השם אבל עלינו להתחזק ולהאמין שיבוא יום של תחיית המתים ואז גם הם יראו בישועה.

אז ישיר. פירש"י לשון עתיד, מכאן רמז לתחיית המתים מן התורה. בחטיש הראשון שב"ק מורן [מהר"א מבעלזא] זי"ע ערך בארץ ישראל היה בשבת שירה והי' כל א' שבר ורצון שלא הי' אדם שלא אבד כל או רוב קרוביו, ושאל דלמה בחרה התורה לרמז את תחיית המתים דוקא כאן, הוא מותיב והוא מפרק לה שכשמושה רצה לומר שירה זכר את כל אחיו שנשתעבדו במצרים ולא האריכו ימים לראות

את השיר משה ובני ישראל

הנני להודיע בזה

למע"כ כל הקהל הקודש שיחי' שאי"ה

בליל שביעי של פסח

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יערוך שלחנו

בבית מדרשינו

בשעה 11:30 (קידוש)

את השירה הזאת

ויהיו ימי יצחק

דברי הספד על כ"ק מרן רבינו זצוקללה"ה

דברי הספד מאת כ"ק אדמו"ר מהארדענקא בעת משא הלוי' בבית מדרשינו

אהבה עזה

צַר לִי עָלֶיךָ אָחִי יְהוֹנָתָן נְעֻמָּת לִי מֵאֵד
נִפְלְאָתָהּ אֶהְבֶּתְךָ לִי מֵאֶהְבֶּת נָשִׁים
אִיךָ נִפְלו גִּבּוֹרִים וַיֵּאבְדוּ כָּלִי מִלְחָמָה. צר
לי מאוד עס טוט מיר זייער וויי, אחי מיין
ברודער יהונתן, ה' נתן וה' לקח, שם הוי'
איז אין די נאמען יהונתן, ער איז געווען א
נותן - א געבער, ווי מען האט שוין פריער
דערמאנט. נעמת לי מאוד - דו ביסט מיר
געווען זייער זיס זייער בא'טעמ'ט, נישט
סתם ווי א ברודער, נפלאות אהבתך לי
מאהבת נשים, דיין אהבה צו אונז, ווי די
מפרשים זאגן אז די אהבה פון א מאמע צו
א קינד דאס איז די שטערקסטע אהבה,
דאס איז מרומז אין אהבת נשים אזוי ווי א
מאמע פון א קינד.

עַר איז געווען די ערשטע פון די משפחה
וואס האט זיך געפונען דאהי, אונז זעמיר
אלע געווען אין די מרחקים, אונז זעמיר
אהער געקומען אן די עלטערן, ווער האט
געזארגט פאר אונז, ווער האט אונז אלעס
צוגעשטעלט. נעמת לי מאוד.

אִיךָ נפלו גיבורים, שוין פון לאנג צוריק
זענען נפלו גיבורים, שוין אכצן יאר
צוריק איז די גיבורים געפאלן, אבער וזעיר
חלל, ער איז געפאלן א קרבן זייענדיג א
שליח מצוה פון כיבוד אב, זייענדיג א שליח
ציבור, זייענדיג א שליח מצוה, פון מקים
זיין אהלה של תורה, איז ער געפארן אין
די מרחקים אין דארטן אין די מרחקים איך
נפלו גיבורים, איז מיין שטארקע ברודער
געפאלן, אבער יעצט נאך ווען ער איז
אזויפיל געפאלן, מ'האט נאך אלס געהאפט
אז ער וועט נאך מער מאריך ימים ושנים
זיין, און יעצט אבדו כלי מלחמה, יעצט איז
פארלוירן געווארן די כלי מלחמה.

ויצא יצחק - ירד לגנו

וַיֵּצֵא יצחק לשווח בשדה, ער האט שטענדיג
עוסק געווען בתפילה, אויפגעשטעלט
א מקום תפילה, **וַיֵּצֵא יצחק לשווח בשדה**,
ווען עס איז נאך געווען א שדה ווען עס איז
געווען א פרייער פעלד, נישט אויסגעארבעט,
איז ער שוין דא אהערגעקומען, און ער
האט דאס אנגעגרייט און צוגעגרייט און
אוועקגעשטעלט פאר א מקום תורה ויראה

ישיבה. דאן איז ער געפארן קיין בני ברק, צו הגאון רבי שמואל וואזנער זצ"ל און ער איז דארט געווען א תלמיד, און ווי ער איז געוועזן איז ער געווען א תלמיד חביב און האט אסאך מקבל געווען פון זיינע רבי'ס. ער האט נאך זוכה געווען אין די גאר אינגע יארן, להסתופף בצלו הגדול והקדוש פונעם הייליגן בעלזא רב זי"ע, ער האט נאך זוכה געוועזן טועם צו זיין פון די הייליגע טישן. נאכדעם האט ער זוכה געוועזן צו זיין א תלמיד חביב ביים הייליגן רבי'ן [מסאטמאר] זי"ע און ער האט זוכה געווען צו א קירבה יתירה, און ער האט זוכה געווען צו זיין מאוכלי שלחנו יעדן שבת, יעדן שבת אינדערפרי ווען די רבי זי"ע האט געגעסן ביי זיך אין שטוב אינדערפרי, האט אים אריינגערופן צו מזומן, און ער האט דעמאלט'ס אים אפגעגעבן אסאך הנהגות, אסאך מורה דרך געוועזן אויף פארשידענע ענינים, און דאס אלעס האט ער אין זיך איינגעזאפט.

אין אומרים לפני המת אלא דבריו של מת, איך דערמאן מיר א ווארט וואס די ברודער ז"ל האט געזאגט, תשל"ד כ"ד שבט ביי די לוי' פונעם זיידן ז"ל אין ירושלים, האט ער דעמאלט'ס זיך געשטעלט אויף דעם וואס די מפרשים שטעלן זיך, עס איז פארהאן א סתירה, אין ירושלמי שטייט חכם שמת אין לנו תמורתו, די גמרא אין סנהדרין זאגט, לכל יש תמורה, איז שטעלן זיך די מפרשים עס איז א סתירה איז יא דא א תמורה אדער איז נישט דא קיין תמורה, האט ער געזאגט, עס איז פארהאן א תלמיד חכם וואס ער הארעוועט אויף תורה, און ער

וחסידות, ירד לגנו לפרגות הבשם לרעות בגנים וללקט שושנים, יעצט איז געקומען די צייט אז ירד לגנו, אז דער גארטן וואס ער האט זיך צוגעגרייט מיט זיינע מעשים טובים, מיט זיין לעבן, מיט זיין אויפטוהן פאר'ן לעבן, לרעות בגנים וללקוט שושנים, ער איז דאך געגאנגען דורך חקל תפוחין.

ממשיך השלשלת

ער האט געהייסן נאכן הייליגן זיידן ר' איציק'ל זי"ע, וואס רבי איציק'ל איז דאך געוועזן פון די אוכלי שלחנו פונעם הייליגן אור שמח, און די טאטע ז"ל איז געווען זיין'ס א תלמיד, און אזוי איז אריבערגעגאנגען מדור דור.

ער איז געווען א ברודער אין אלע צייטן, און פריידן און אין ליידן, א אח לצרה, ווען מען האט געדארפט איז ער געווען א ברודער, ווען עס האט זיך געהאלטן ביי מיר ביי שידוכים, ווער האט האט געזארגט איך בין דאך געווען אליין דא אין די מרחקים אן די עלטערן, ער האט אלעס צוגעשטעלט אלעס צוגעגרייט, ער איז געווען א אח לשמחה און א אח לצרה.

מקורב להגדולים

ער האט זוכה געוועזן צו זיין א תלמיד חביב ביי גדולי הרבנים, ביי אלע זיינע רבי'ס איז ער געווען א חביב. בערך שנת תשט"ז איז ער געווען א תלמיד ביים ערלוי'ער רב זצ"ל אין דעמאלטס האט ער מקבל געוועזן און געהערט די שיעורים פון הגאון רבי נתן געשטעטנער זצ"ל, וואס איז געווען דעמאלטס א מגיד שיעור אין ערלוי'ע

האט אזוי פיל געטוהן אזוי פיל געמאכט און אזוי פיל אויפגעטון, א מתמיד בתורה א מתמיד במעשה, און ער קען זיך אליין נישט קיין עצה געבן ער קען זיך אליין נישט העלפן, און מיט דעם אלעמען האט ער נישט נאכגעלאזט ווי ער האט געקענט און וואס ער האט געקענט, האט ער זיך אנגעשטרענגט יתר מכפי יכולתו, איז דאס א לעבעדיגע מוסר ספר געווען.

אײז אודאי צו האפן אז די אלע מעשים טובים וועלן אים באגלייטן, און דער טאטע ז"ל מיט די אבות הקדושים וועלן אים אנקעגן קומען, וואס דער טאטע ז"ל האט זיך שטענדיג משתתף געווען בצערו, ער האט מיטגעלעבט מיט זיין צעה, עס איז געווען שווער צוצוקוקן דעם טאטנ'ס צעה. אבער יעצט ווען ער קומט ארויף אויבן אין הימל ער וועט זיך באגעגענגען מיט'ן טאט'ן ז"ל, וועט ער יעצט שעפן דעם ריכטיגן נחת, ווען ער וועט זען די גרויסע שכר וואס איז אנגעגרייט פאר אים.

אײן ער וועט אודאי זיין א מליץ יושר פאר די קינדער וואס ער האט אזוי געטריי זיי מחנך געווען אין מגדל געווען, און זיי האבן אים צוריק געצאלט געטריישאפט ווען ער האט זיך נישט געקענט אליין באפארען און ער האט געדארפט אנקומען לבני אני צריך, און יעצט איז ווייטער לבני אני צריך, וועט ער אודאי זיין א מליץ יושר פאר זיי און פאר די גאנצע קהילה, און פאר די גאנצע משפחה ארום און ארום, און עס זאל מקוים ווערן ובלע המות לנצח ומחה ה' דמעה מעל כל פנים ונאמר אמן.

איז צוגעקומען, אזא תלמיד חכם ובא השמש וזרח השמש, קומט צוריק א צווייטער תלמיד חכם, אבער עס איז פארהאן א תלמיד חכם וואס איז א תלמיד פון גדולי עולם פון פריערדיגע דורות, וואס מען קען שוין מער נישט זיין קיין תלמיד פון יענע גדולי הדור, אט דאס קומט נישט צוריק, איז אזא תלמיד חכם וואס האט מקבל געווען פון אזעלכע גדולי עולם פון פריערדיגע דורות, אין לו תמורה.

פון אינגווייז אן, איז ער שוין געווען א מרביץ תורה, נאך אלס בחור האט ער אלס מרביץ תורה געוועזן, ער האט געזוכט צו לערנען מיט אנדערע משפיע צו זיין אויף אנדערע תורה און יראת שמים, שפעטער האט ער אויפגעשטעלט א ישיבה און געלערנט מיט בחורים, און אריינגעלייגט אין זיי אסאך תורה און יראת שמים און עבודה.

זיין חסד איז געווען א שטענדיגע חסד, ער האט עוסק געווען אין גמילת חסדים פאר פארשידענע מענטשן, פון פארשידענע קרייזן, לאו דוקא אייגענע מענטשן, לאו דוקא משפחה, לאו דוקא מתפללים, לאו דוקא היימישע, נאר סיי וועלכע איד וואס האט געדארפט א טובה האט מען געוויסט אן אדרעס ווי מען קען זיך ווענדן.

אויסער די אלע זאכן וואס ער איז געוועזן אין די געזונטע יארן איז אבער די לעצטע אכצן יאר, ווען עס איז געווען די נפלו גיבורים, איז ער געווארן א לעבעדיגע מוסר ספר, מען האט געקוקט א מענטש וואס

מבית הוראה

שאלות ותשובות בהלכות השכיחות – יוצא לאור ע"י בית הוראה דקהילתנו

.. או"ח ..

בתפילת ערבית לכמה עונים צריך להמתין אחר שמו"ע לומר קדיש תתקבל

אחד שטעה בתפילתו שצריך לחזור ולהתפלל האם צריך לחזור אחר מנין או יכול להתפלל ביחודת

כשיש ששה עונים יכול לומר קדיש אם יש בבית המדרש י' בני אדם גדולים אפילו כשהשאר הם באמצע שמו"ע¹

אין צריך לחזור אחר מנין² אך בודאי נכון להדר אם אפשר³

.. פסח ..

להפרידם או לא

לכתחילה ישתדל שיהיה לו נר הנקרא בזמנינו יקנה"ז שיש לו שני פתילות אבל אם אין יקרב שני נירות זה אצל זה ויברך

מי שאין לו יקנה"ז ליכט האם מותר לו לחבר שני נרות במוצאי שבת שחל להיות ביום טוב כדי לעשות בורא מאורי האש ואח"כ

א עי' ספר אשי ישראל פרק ל' אות י"ד ושם בהערה מ"ג דהביא מחלוקת הפוסקים בזה יש אומרים דיצא ידי חובת ציבור אלא שלא יצא ידי תפילה זו כן דעת הגר"ח קנייבסקי ויש מביאין דכן נמי דעת הגרשז"א אך בספר הליכות שלמה בראש חודש כתוב דלכתחילה יחזור ולהתפלל בציבור כיון שיש סוברים דלא יצא חובת תפילה כלל והרב אלישיב מחלק הו"ד בספר אשרי האיש בין ראש חודש לשכח לטעה בתפילה ואמר ותן ברכה וכו' דבראש חודש יצא ידי תפילה אלא שלא הזכיר המאורע אך אם אמר ותן ברכה בימות החורך לא יצא עצם התפילה,

ב כיון שיש אומרים דלא יצא כלל התפילה וצריך לחזור משום שכאילו לא התפלל כלל

ג שו"ע סימן נ"ה סעיף כתוב המחבר דאם התחיל אחד להתפלל ואינו יכול לענות אמן אפילו הכא מצטרף עם המנין, וכתוב המג"א שם ס"ק ח' דכל בי עשרה שכנינתא שריא וכתוב עוד שם דה"ה אפילו אם ג' או ד' מתפללין או ישינים נמי דינא הכי

האם אומרים הנשים שהחיינו
בשעת קידוש בליל פסח על כוס
ראשון

אין הנשים אומרים שהחיינו¹ אך הבתולות
שאין מודלקין הנרות יאמרו

בורא מאורי האש² אך יזהר לקרבם באופן
שליכא חשש שינטף מן החלב וכן יזהר של

יגע הפתילות ממש זה את אלא האש יגע
לאש³ ואם אפשר יעשה על ידי תינוק⁴

.. מזוזה ..

מזוזה וצריך להניח שם והשני שישכר
הדירה הראשון צריך לשלם דמי
המזוזות לבעלים הראשון⁵ חוץ אם הוא
באופן שיש לחוש לבזיון המזוזה⁶

אחד שנוסע מדירה שלו לדירה
אחרת האם מותר לו ליקח
המזוזות מהדירה הראשון
אסור לו לשאר הבית הראשון בלא

ד יסוד ושורש העבודה שער ט' סו"פ ה' כתב שיעשה כן,

ה בשו"ת באר משה חלק ח' סימן קפ"ד כתוב לבאר שמוותר לעשות כן ואינו חושש משום שאם ינטף מן החלב ימהר לכבת ונמצא גורם לכיבו כיון שאין בו פסיק רישא ואינו מכוון לכך מותר, ובשו"ת קנה שבשם חלק א' סימן כתב להתיר אפילו אם הוא פסיק רישא שינטוף מן החלב כיון שאינו מתכוון לכך ולא ניחה ליה ואפילו דבסתם פסיק רישא דלא ניחה ליה אסור הכא כיון שאינו אלא גרם כיבו וכן הוה מלכאה שא"צ לגופה שאינו משתמש עם החלב הוה פסיק רישא באיסור דרבנן ולא ניחה ליה ולכן מותר כשא"א בענין אחר,

ו כן הורה בשו"ת ויען יוסף שחושש שזה שמקרב שני פתילות נעשה האור גדול ואח"כ כשמפרידם נעשה האור קטן ויש בו משום גרם כיבו, אך כתב למעשה הוא איסור דרבנן ולכן יש להקל לעשות כמו שאבותינו היה נוהג אך אם אפשר יעשה על ידי תינוק,

ז כיון שכבר עשו שהחיינו בהדלקת הנירות יצא בזה ואינו מברכים עוד הפעם, וכן מבואר באלף למטה בהלכות יום כיפור שנים אין לברך עוד הפעם שהחיינו אצל התפילה כיון שכבר הברכו אצל הנירות,

ח שו"ע יור"ד סימן רצ"א סעיף ב' כתוב המחבר דכשיצא מהבית לא יטלנו המזוזות בידו, וכוב הרמ"א דאם הקפיד הראשון על המצות צריך השני לשלם לו, ואם רוצה יכול לשאול מזוזות מגמ"ח וליטל את מזוזות שלו ולהניח מזוזות אחרים אבל אסור להניח הבית בלא מזוזות,

ט כמש"כ המחבר שם דאם הוא שכר הבית העכו"ם נטלה, ופתחי תשובה ס"ק ט' הביא בשם שאילת יעב"ץ דהוא בלשון חובב דצריך לטלו כדי שלא יבא לידי בזיון,